

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

**Edícia: Porovnávacie analýzy
22/2024**

Podpora živnostenského podnikania vo vybraných štátoch EÚ

Karol Rajnoha

**Bratislava
október 2024**

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

porovnávací analýza	informácia	prehľad
bulletin	infografika	rešerš

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Podpora živnostenského podnikania vo vybraných štátoch EÚ

Anotácia:

Materiál sa venuje porovnaniu niektorých aspektov živnostenského podnikania v štátoch EÚ, zahŕňa určité vybrané štatistické ukazovatele, ako vymedzenie fenoménu tzv. fiktívnych živnostníkov, porovnáva daň z obratu, resp. DPH a dane z príjmu pre SZČO/živnostníkov. Tiež predstavuje niektoré príklady dobrej praxe z vybraných krajín, ako aj návrh možných opatrení v podmienkach SR.

Kľúčové slová:

podnikanie, SZČO, živnostník, dane

Support of trade entrepreneurship in selected EU states

Annotation

The material focuses on comparing various aspects of trade entrepreneurship in EU states. It includes selected statistical indicators, defines the phenomenon of so-called fictitious entrepreneurs, compares sales taxes (VAT) and income taxes for self-employed persons/entrepreneurs. It presents examples of good practices from selected countries. In addition it proposes possible measures for the Slovak Republic.

Keywords

entrepreneurship, self-employed persons, entrepreneur, taxes

Vypracoval: Mgr. Karol Rajnoha, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

Obsah	4
Úvod	5
1. Živnostenské podnikanie a podnikanie SZČO v Slovenskej republike	6
2. Porovnanie legislatívneho a inštitucionálneho rámca v štátoch V4	13
2.1 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Slovenskej republike	13
2.2 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Českej republike	14
2.2.1 Inštitucionálny rámec podpory rozvoja podnikania v Českej republike	14
2.2.2 Legislatívny rámec podpory podnikania v Českej republike	14
2.3 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Maďarsku	15
2.3.1 Inštitucionálny rámec podpory podnikania v Maďarsku	15
2.3.2 Legislatívny rámec podpory podnikania v Maďarsku	16
2.4 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Poľsku	18
2.4.1 Inštitucionálny rámec podpory podnikania v Poľsku	18
2.4.2 Legislatívny rámec podpory podnikania v Poľsku	18
3. Porovnanie hranice dane z obratu (DPH) a dane z príjmu živnostníci/SZČO	19
3.1 Porovnanie jednotlivých štátov – hranica dane z obratu (DPH) a dane z príjmu	21
4. Príklady dobrej praxe	31
4.1 Znižovanie byrokracie a administratívnej záťaže	31
4.2 Podpora nových schém prepájajúcich viac spoločenských cieľov	32
4.3 Príklady dobrej praxe pri uplatňovaní paušálnych výdavkov	33
5. Opatrenia na základe príkladov dobrej praxe	35
6. Návrhy ďalších možných odporúčaní a opatrení	38
Zhrnutie	46
Použité zdroje	48

Úvod

Materiál prezentuje legislatívu, opatrenia a programy, ktorých cieľom je **podpora a zjednodušenie podmienok podnikania pre živnostníkov** ako pre súčasť malých a stredných podnikov, ale tiež uvedenie príkladov dobrej praxe („best practises“) úspešných legislatívnych iniciatív, programov a opatrení, ktoré výrazne podporili živnostníkov. Robíme tak na základe porovnania dát z vybraných štátov, ako aj po sumarizácii už skôr vypracovaných analýz, po konzultáciách so subjektami, ktoré zastrešujú a monitorujú živnostenské podnikanie v Slovenskej republike:

- **Slovak Business Agency**¹ existovala do 28.2.2014 ako *Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania* a predstavuje v SR kľúčovú a najstaršiu špecializovanú inštitúciu z hľadiska podpory malého a stredného podnikania (MSP).
- **Slovenský živnostenský zväz**² (ďalej len SŽZ) vznikol v roku 1992 ako združenie živnostenských spoločenstiev a profesijných cechov. Je spoluzakladateľom Slovak Business Agency (SBA), spolu s Ministerstvom hospodárstva SR a Združením podnikateľov SR.

Vysokošpecializované tímy Slovak Business Agency vypracovali viacero detailných a obsiahlych analýz, ktoré nielen monitorujú a porovnávajú podmienky podnikania v jednotlivých štátoch (V4, EÚ), ale prichádzajú tiež s návrhmi na možné kvalitatívne zlepšenie podnikateľského prostredia či odstránenie zbytočnej administratívnej a regulačnej záťaže, ktoré vzišli nielen z podnikateľskej praxe, ale aj z pozitívnych skúseností z implementácie právnych noriem, opatrení a programov v iných štátoch EÚ.

Obsah tohto materiálu na základe spomenutých podkladov a iných otvorených zdrojov **obmedzíme** z dôvodu komplexnosti a enormnej rozsiahlosti problematiky na **porovnanie legislatívneho a inštitucionálneho rámca** podmienok podpory podnikania v štátoch V4, ako aj na prezentáciu príkladov „dobrej praxe“ z ďalších štátov, a tiež na možné návrhy na zlepšenie stavu podnikateľského prostredia, ktoré pochádzajú z detailného monitoringu podnikateľského prostredia u živnostníkov, SZČO, resp. malých a stredných podnikov, kde dochádza k prelínaniu záujmov medzi týmito subjektami. Vzhľadom na skutočnosť, že analýzy SBA a SŽZ detailne mapujú túto problematiku, prevzali sme niektoré ich časti aj do textu tohto materiálu (s uvedením citácie a zdroja).

- Prvá kapitola sa venuje charakteristike živnostenského podnikania v SR. Je doplnená o niektoré vybrané štatistické ukazovatele, ako sú vymedzenie fenoménu tzv. fiktívnych živnostníkov.
- Druhá kapitola sa venuje porovnaniu legislatívneho a inštitucionálneho rámca v štátoch V4.
- Tretia kapitola obsahuje porovnanie pre daň z obratu, resp. DPH a dane z príjmu pre SZČO/živnostníkov v štátoch EÚ.
- Štvrtá kapitola mapuje príklady dobrej praxe v rámci niektorých krajín EÚ.
- Piata kapitola rozvádza návrhy určitých opatrení na základe prípadov dobrej praxe.
- Šiesta kapitola uvádza návrhy ďalších možných opatrení zistených z uskutočnených analýz, ako aj po osobných konzultáciách so SBA a SŽZ, v podmienkach v Slovenskej republike.
- Zhrnutie prináša tie najdôležitejšie body celého materiálu.

¹ SBA. Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/>

² Slovenský živnostenský zväz. Dostupné na: <https://www.szz.sk/>

1. Živnostenské podnikanie a podnikanie SZČO v Slovenskej republike

Charakteristika živnostenského podnikania a SZČO v podmienkach Slovenskej republiky

Podnikanie samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej len „SZČO“) má na Slovensku dlhoročnú a silnú tradíciu. V prípade najčastejšieho spôsobu tohto podnikania, a to *na základe zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov*, t. j. **formou živnosti**, ide o najjednoduchšiu formu podnikania mikro podnikov, malých a stredných podnikov (ďalej MSP).³

Treba si preto pripomenúť, že SZČO a živnostník nie sú totožné pojmy, hoci sa s nimi niekedy narába synonymicky. SZČO je FO, ktorá vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť. Napr. je to FO, ktorá:

- prevádzkuje živnosť, teda podniká na základe živnostenského oprávnenia (napr. živnostník, ktorý poskytuje remeselné služby, gastro služby a pod.),
- vykonáva slobodné povolanie (napr. advokát, architekt, hudobný skladateľ, herec, spevák a pod.),
- vykonáva poľnohospodársku výrobu – tzv. samostatne hospodáriaci roľník.

Pojmy **SZČO** alebo **samostatná zárobková činnosť** používajú viaceré právne predpisy platné v SR. Napr. *zákon o službách zamestnanosti, zákon o sociálnom poistení, zákon o zdravotnom poistení, či zákon o dani z príjmov*. (*Na účely sociálneho a zdravotného poistenia je SZČO jedným z platiteľov poistného. Na účely zákona o službách zamestnanosti je táto osoba jedným z viacerých možných typov účastníkov právneho vzťahu pri poskytovaní služieb zamestnanosti. Na účely dane z príjmov je samostatná zárobková činnosť jednou z činností generujúcich príjmy, ktoré podliehajú dani).

Zákon č. 455/1991 Zb. definuje živnosť ako sústavnú činnosť prevádzkovanú samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku. Živnostník oproti zamestnancom predáva širokú paletu produktov rôznym zákazníkom, pri formovaní podmienok predaja svojich produktov má podstatne väčšiu zmluvnú slobodu ako pri vzťahu zamestnanec – zamestnávateľ. Odmena živnostníka má dve ekonomické zložky – podnikateľskú odmenu (zisk) a odmenu za prácu. Oproti obchodnej spoločnosti **umožňuje živnostenské podnikanie jednoduchšiu účtovnú administratívu, priame zapojenie do verejného sociálneho systému**, či jednoduché využívanie majetku nadobudnutého podnikaním aj na súkromné účely. Na druhej strane, **spojením majetku spája podnikateľské riziko s osobným rizikom živnostníka** (v podobe ručenia celým svojim obchodným a súkromným majetkom) a neumožňuje jednoduchý vstup kapitálu, okrem úverov. Vzhľadom k tomu, že živnostníci ako aj iné samostatne zárobkovo činné osoby sú väčšinou súčasťou MSP, poukazujeme na nich v rámci tohto materiálu v kontexte MSP ako celku.

➤ Porovnanie počtu živnostníkov v Slovenskej republike:

Živnostníci zvyčajne tvoria väčšinu malých a stredných podnikov v štáte a sú dôležitým pilierom miestneho hospodárstva, často podnikajú v rámci miestnych spoločenstiev a prispievajú k rozvoju miestnych ekosystémov, kultúry a tradičných remesiel. Zároveň platí, že živnostníci majú špecifické postavenie v ekonomike⁴.

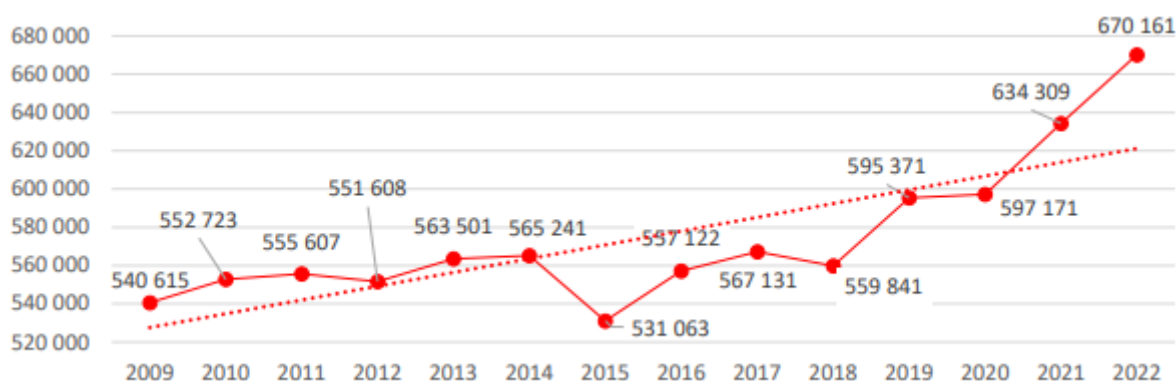
³ Analýza vybraných aspektov podnikania. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/05/Anal%C3%BDza-vybran%C3%BDch-aspektov-podnikania-SZ%C4%8CO-1.pdf>

⁴ Živnostenské podnikanie na Slovensku. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Zivnostenske-podnikanie-na-Slovensku-.pdf>

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem sa najpočetnejším zastúpením v roku 2022 vyznačovali práve živnostníci, ktorí predstavujú dlhodobo najobľúbenejšiu formu podnikania na Slovensku. V roku 2022 pôsobilo na Slovensku 376 991 živnostníkov – z nich 376 989 splnilo kritériá pre zaradenie do veľkostnej kategórie MSP. Podiel živnostníkov na celkovom počte aktívnych MSP predstavoval v roku 2022 viac ako polovicu všetkých MSP (56,3 %).

Po živnostníkoch zaznamenali najvyšší počet evidovaných podnikateľských subjektov podniky, a to v počte 266 583 – z nich 265 929 spadalo do kategórie MSP. Podniky tvorili v rámci MSP 39,7 % všetkých aktívnych MSP. V nižšej miere sa na celkovom počte MSP podieľali slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci, ktorí tvorili 3,5 % (23 635 podnikateľských subjektov), resp. 0,54 % (3 608 podnikateľských subjektov).

Graf 1: Vývoj počtu MSP v rokoch 2009 – 2022 v Slovenskej republike

Zdroj: Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov

V porovnaní s rokom 2009 vzrástol počet MSP do roku 2022 o 24 % (o 129 546 podnikov). Najvyšší medziročný nárast bol v roku 2021 (o 37 138 aktívnych podnikateľov MSP viac). Pokles bol zaznamenaný v rokoch 2012, 2015 a 2018. Zatiaľ čo v rokoch 2012 a 2018 šlo len o mierny pokles, v roku 2015 bol tento pokles markantnejší (o 34 178 subjektov), čo bolo spôsobené hlavne vplyvom zavedenia novej metodiky⁵ Štatistického úradu SR pre stanovenie aktivity subjektu.⁶

Slovenské štátne inštitúcie poukazujú už dlhodobo na fenomén **fiktívnych živnostníkov**. Podľa inšpekcie práce je **fiktívna živnosť a/alebo absencia pracovnej zmluvy druhý najvýznamnejší dôvod únikov na odvodoch na sociálne poistenie**. Zmena legislatívy, znižujúca daňovo-odvodové zaťaženie živnostníkov, od januára 2017 mala za následok nárast počtu fiktívnych živnostníkov. Okrem toho podľa údajov Sociálnej poisťovne rastie každý rok podiel živnostníkov platiacich odvody z minimálneho vymeriavacieho základu. Od roku 2017 do 2021 to bolo v priemere na úrovni 78 % (približne 148 tisíc živnostníkov). Tie sa svojou výškou približujú k odvodom zamestnanca s minimálnou mzdou.⁷

⁵ Za ekonomicky aktívny subjekt považuje ŠÚ SR subjekt, ktorý mal v sledovanom referenčnom období zamestnancov, tržby alebo investície. K stanoveniu aktivity využíva ŠÚ SR aj údaje z administratívnych zdrojov o platiteľoch zdravotného poistenia.

⁶ Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Vznik-a-zanik-malych-a-strednych-podnikov-na-Slovensku-v-roku-2022.pdf>

⁷ Správa NKÚ. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/d/nku/-ne-samostatne-zarobkovo-cinne-osoby-1>

Slovensko patrí k štátom s priemerným podielom SZČO. Podiel SZČO bez zamestnancov na celkovom počte je na Slovensku s hodnotou 83 % nadpriemerný. Naopak, podpriemerný je na Slovensku podiel žien, ktorý dosahuje len 27 %, kým európsky priemer je 34 %.⁸

Graf 2: Počet fiktívnych živnostníkov v Slovenskej republike (2010 – 2021)

Zdroj: [Správa NKÚ](#)

Graf 3: Podiel SZČO s jedným klientom (2018)

Zdroj: [Správa NKÚ](#)

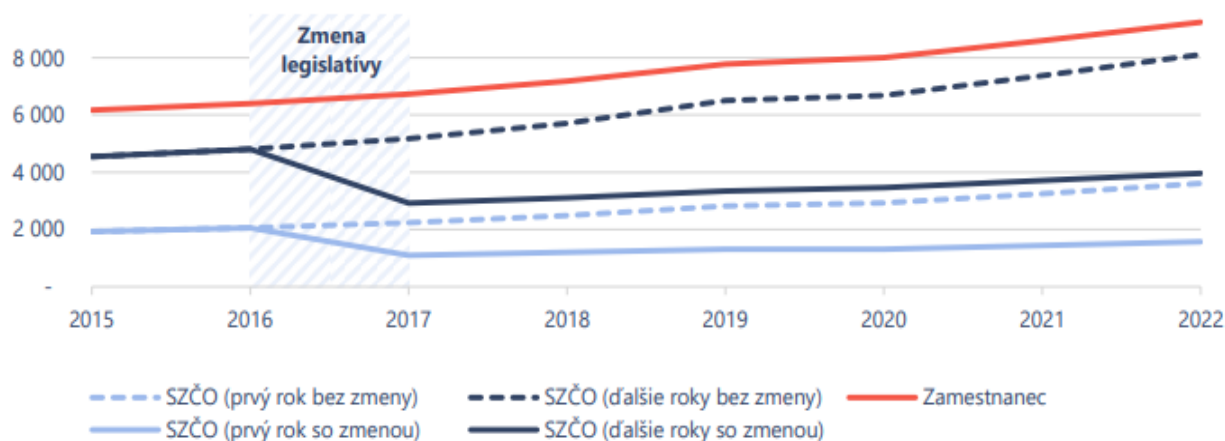
Vysoký počet fiktívnych živnostníkov v SR dokazuje aj medzinárodné porovnanie v rámci krajín EÚ (graf 3). Podľa definície Eurostatu z roku 2017 sú SZČO bez zamestnancov pracujúce iba pre jedného klienta alebo jedného dominantného klienta, ktorý im určuje pracovný čas, označované ako fiktívne. V roku 2018 malo Slovensko podľa Eurostatu z celkového počtu SZČO najvyšší podiel SZČO, ktorí mali jedného klienta (SR – 23 %, priemer EÚ – 8,4 %) a druhý najvyšší podiel SZČO, ktorí mali jedného klienta a jedného dominantného klienta (SR – 31,4 %, priemer EÚ – 16,2 %). Vysoký podiel SZČO s jedným klientom na Slovensku potvrdzujú aj dáta OECD za rok 2019, podľa ktorých malo 28,7 % SZČO jedného dominantného klienta, pričom priemer OECD bol 15,9 %. Slovensko tak má, rovnako ako v prípade Eurostatu, najvyšší podiel SZČO s jedným klientom (OECD, 2020).⁹ Napriek oficiálnym výstupom vystali v poslednom čase určité **pochybnosti, či sú** vzhľadom na nekonzistentnosť odpovedí vo formulároch ŠÚ SR čísla **fiktívnych živnostníkov také vysoké.**

⁸ Živnostenské podnikanie na Slovensku. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Zivnostenske-podnikanie-na-Slovensku-.pdf>

⁹ Správa NKÚ. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/d/nku/-ne-samostatne-zarobkovo-cinne-osoby-1>

Je taktiež potrebné uviesť, že zmena legislatívy „otvorila“ aj daňovo odvodové nožnice medzi živnostníkmi a zamestnancami, zohľadňujúce skutočnosť, že živnostník neplatí počas prvého roku podnikania sociálne odvody.

Graf 4: Daňovo-odvodové nožnice medzi zamestnancami a živnostníkmi (2015 – 2022)

Zdroj: Výpočty a spracovanie NKÚ SR.

Poznámky: Graf znázorňuje priemerné ročné daňovo-odvodové zaťaženie po zmene a bez zmeny legislatívy. Zvislá os je uvedená v eurách.

Zdroj: [Správa NKÚ](#)

Graf 5 uvádza ročné počty nových a zrušených SZČO a Tabuľka 1 uvádza kompletne počty živnostníkov od roku 2008 do roku 2023. Zároveň pripájame aj Graf 6, ktorý uvádza štatistiku počtu založených a zrušených SZČO po mesiacoch.

Graf 5: Ročné počty nových a zrušených SZČO v Slovenskej republike (2012 – 2024)

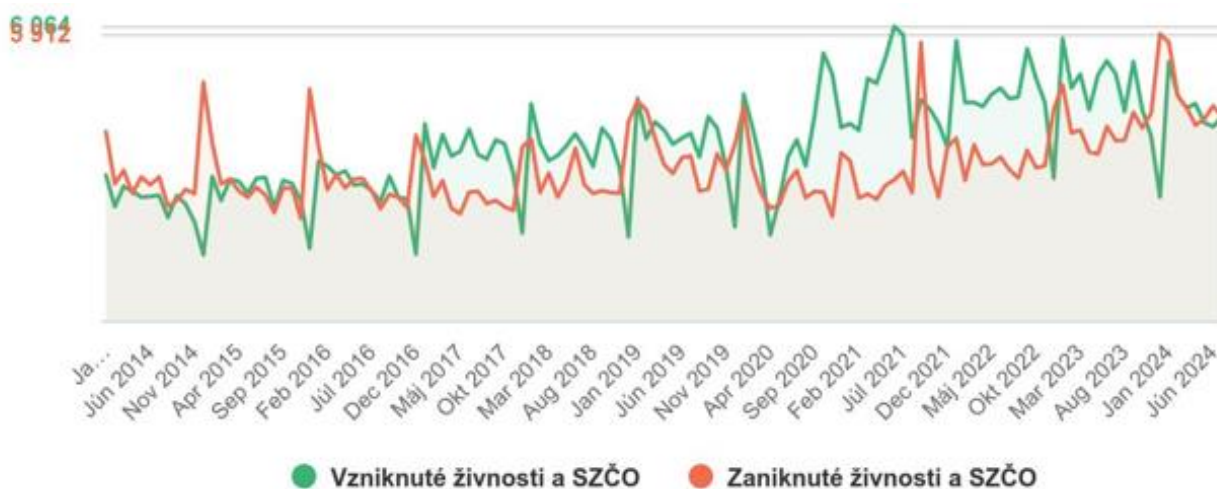
Zdroj: [Databáza živnostníkov a fyzických osôb \(finstat.sk\)](#)

Tab. 1: Počty živnostníkov v Slovenskej republike (celkovo) 2011 – 2023

2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
376 745	376 991	350 236	312 269	323 896	303 961	323 948	322 968	316 460	337 182	352 709	359 575	375 722

Zdroj: [Živnostníci k 31. 12. 2023 – DATAcube. \(statistics.sk\)](#)

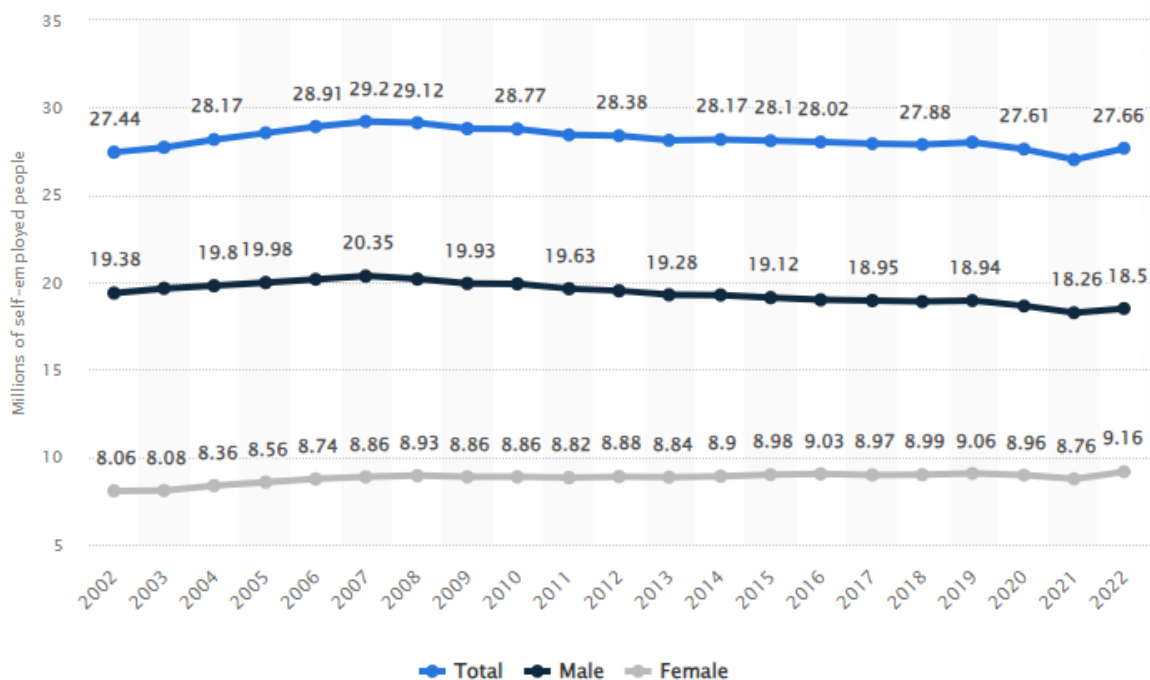
Graf 6: Štatistika počtu založených a zrušených SZČO po mesiacoch v SR (2014 – 2024)

Zdroj: www.finstat.sk¹⁰

➤ **Porovnanie celkového počtu SZČO v EÚ:**

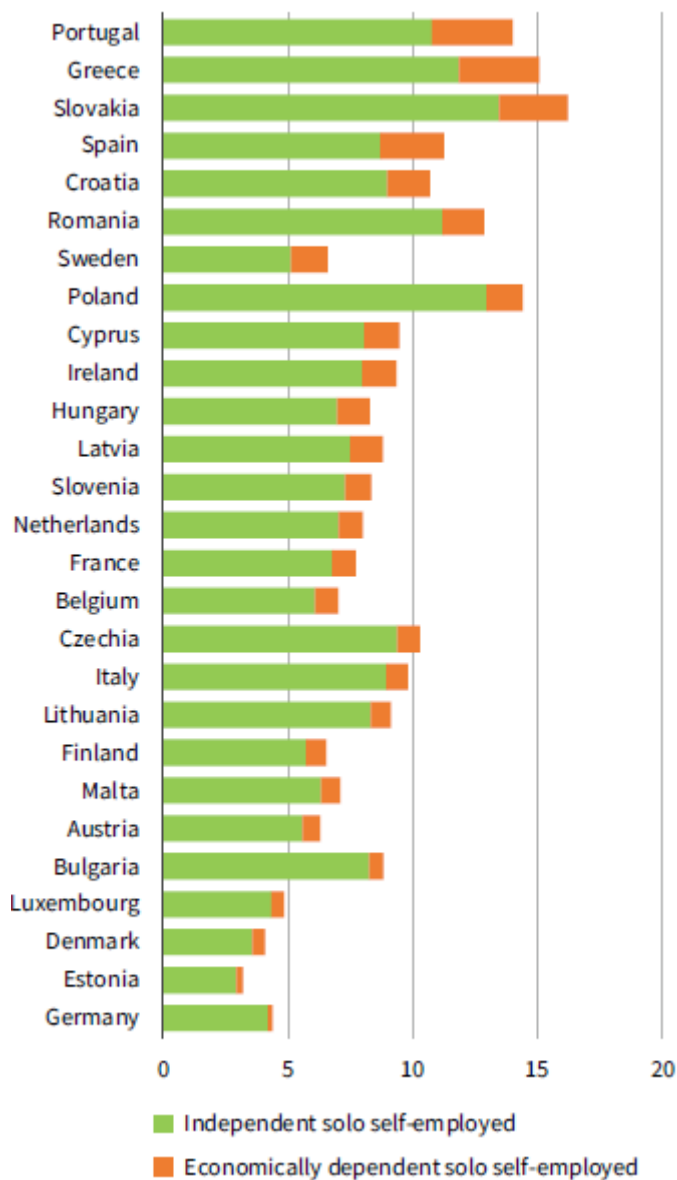
Graf 7: Štatistika počtu SZČO v rokoch 2002 – 2022 v EÚ

Zdroj: [Self-employment Europe 2022 | Statista](https://www.statista.com/chart/1000000/self-employment-europe-2022)

¹⁰ FinStat. Dostupné na: <https://finstat.sk/online-statistiky/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>

Graf 8: Porovnanie počtu SZČO v EÚ podľa miery závislosti, EÚ27, 2021 (% z celkovej pracovnej sily)

Zdroj: [Eurofound](#)

Tab. 2: Podiel SZČO (v %) podľa jednotlivých štátov EÚ¹¹

Štát	Podiel v % v roku 2022
Priemer EÚ	12,4
Belgicko	14,6
Bulharsko	9,7
Cyprus	9,3
Česko	15,6
Dánsko	7,6
Estónsko	10,1
Fínsko	11,1
Francúzsko	12,2
Grécko	27,3
Holandsko	14,8
Chorvátsko	11,7
Írsko	12,1
Litva	11,5
Lotyšsko	10,1
Luxembursko	9,0
Maďarsko	11,7
Malta	14,8
Nemecko	7,7
Nórsko	4,1
Poľsko	18,3
Portugalsko	12,9
Rakúsko	10,4
Rumunsko	11,5
Slovensko	14,6
Slovinsko	11,7
Španielsko	15,1
Švédsko	8,5
Taliansko	19,5

Zdroj: CEDEFOP

¹¹ Samostatná zárobková činnosť. Dostupné na: [Self-employment | CEDEFOP \(europa.eu\)](https://europa.eu/self-employment/)

2. Porovnanie legislatívneho a inštitucionálneho rámca v štátoch V4

Systém podpory podnikania v štátoch EÚ je v niektorých aspektoch podobný, avšak v niektorých vykazuje odlišnosti vyplývajúce z platnej a účinnej legislatívy, ako aj z inštitucionálneho rámca podpory podnikania tej-ktorej krajiny. Podiel SZČO je v štátoch EÚ odlišný a vyplýva z mnohých faktorov (podnikateľské prostredie, daňové zaťaženie, štruktúra národného hospodárstva, demografické zloženie, historický vývoj, tradície atď.). Priemer EÚ predstavuje 12,4 %. Z krajín V4 sa Česko, Poľsko a Slovensko nachádzajú nad priemerom EÚ. Prehľad podielu SZČO v jednotlivých štátoch EÚ znázorňuje okrem vyššie uvedenej tabuľky aj interaktívna [mapa](#).

2.1 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Slovenskej republike

➤ Inštitucionálny rámec podpory podnikania v SR

Systém podpory podnikania MSP v SR tvorí hlavne **Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky** (MH SR), **Slovenská záručná a rozvojová banka** (SZRB) a **Slovak Business Agency** (SBA). Podpora podnikov v rôznych špecifických oblastiach sa však realizuje aj v rámci iných ministerských rezortov a iných profesijných a záujmových združení.

➤ Legislatívny rámec podpory podnikania v SR

Legislatívny rámec podpory podnikania MSP v SR, ako aj v ostatných štátoch V4, tvorí právna úprava *Small Business Act* (iniciatíva EÚ na podporu malého a stredného podnikania). Následne jednotlivé štáty uplatňujú ďalšiu legislatívu, ktorá priamo alebo nepriamo zasahuje do podpory podnikania MSP.

➤ Medzi kľúčové zákony riešiace problematiku podpory podnikania v SR môžeme zaradiť:

- [Zákon č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania](#) a o zmene a doplnení zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MH SR v znení neskorších predpisov
- [Zákon č. 358/2015 Z. z. o úprave niektorých vzťahov v oblasti štátnej pomoci a minimálnej pomoci](#) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnej pomoci)
- [Zákon č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie](#) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
- Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov
- Zákon č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre výskum a vývoj
- Zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu

➤ Medzi kľúčové strategické dokumenty riešiace problematiku podpory podnikania v SR môžeme zaradiť najmä:

- [Partnerská dohoda SR 2021 – 2027](#)¹²
- [Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR 2021 – 2027](#)¹³

¹² Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027. Dostupné na: https://www.eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2022/07/220713_SK_Partnerska_dohoda-SR_21_27_do-SFC.pdf

¹³ Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/Navrh-Strategie-vyskumu-a-inovacii-pre-inteligentnu-specializaciu-Slovenskej-republiky.pdf> 2021 – 2027.

2.2 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Českej republike

2.2.1 Inštitucionálny rámec podpory rozvoja podnikania v Českej republike

Podporu podnikania MSP v Českej republike inštitucionálne riadi Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR (MPO ČR), ktoré priamo riadi dve špecializované agentúry – **CzechInvest** a **CzechTrade**.

➤ **Ministerstvo priemyslu a obchodu ČR**

MPO ČR poskytuje pomoc prostredníctvom rôznych programov a grantov na podporu podnikateľských aktivít, inovácií, výskumu a vývoja a internacionalizácie podnikov. V rámci pôsobnosti rezortu ministerstva bol zriadený poradný orgán medzirezortného charakteru – Podnikateľská rada. Jej poslaním je rozvoj podnikateľského prostredia a zvyšovanie medzinárodnej konkurencieschopnosti ČR.

➤ **CzechInvest**

CzechInvest – Agentúra na podporu podnikania a investícií, je štátnou príspevkovou organizáciou zriadenou MPO ČR. Jej kľúčovou úlohou je podporovať podnikanie a investície na centrálnej, ako aj regionálnej úrovni, pričom sa snaží prepájať globálne trendy s regionálnymi podmienkami v ČR. Cieľom je premena ČR na inovačného lídra Európy.

➤ **CzechTrade**

CzechTrade je agentúra na podporu exportu podriadená MPO. Cieľom agentúry je uľahčiť firmám rozhodovanie o výbere vhodných teritórií, skrátiť dobu vstupu na daný trh a podporiť aktivity smerujúce k ďalšiemu rozvoju firmy v zahraničí. Poskytuje informačný servis, poradenské a vzdelávacie služby zamerané na export, marketingovú podporu v zahraničí, exportné inkubátory (v Indii, USA, SAE a Kazachstane).

➤ **Ďalšie organizácie podpory rozvoja podnikania**

- **Podnikateľské inkubátory a akcelerátory**
- **Regionálne rozvojové agentúry**
- **Investorské fondy a fondy rizikového kapitálu**

Okrem uvedených inštitúcií existujú aj rôzne fondy, ktoré spravujú štátne a súkromné organizácie. Tieto fondy poskytujú finančnú podporu a dotácie pre inovatívne projekty, výskum a vývoj, rozvoj regiónov a ďalšie oblasti podnikania. Niektoré z nich poskytujú financovanie formou rizikového kapitálu. Príkladom takého fondu je NEWTON University Angel Fund, Soulmates Ventures, Seed Starter, Lumus Investors a mnohé ďalšie.

2.2.2 Legislatívny rámec podpory podnikania v Českej republike

Medzi **kľúčové zákony** riešiace problematiku podpory podnikania môžeme zaradiť:

[Zákon č. 47/2002 Sb. o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů](#)

Zákon právne vymedzuje podporu podnikania, upravuje systém a nástroje štátnej podpory malého a stredného podnikania (okrem poľnohospodárskej a lesníckej prvovýroby). Žiadatelia musia vyhovovať kritériám predpisov EÚ, mať trvalý pobyt/sídlo na území ČR. Zákon definuje formy (návrtná finančná výpomoc, dotácia, finančný príspevok, záruka, úver so zníženou úrokovou sadzbou) a oblasti podpory (projekty zamerané na investície, hospodárske a technické poradenstvo, získavanie informácií o podnikaní, projekty výskumu a vývoja, nové pracovné miesta, účasť na veľtrhoch). Zriaďuje agentúru pre podporu podnikania a investície „CzechInvest“,

ktorá poskytuje podporu podľa tohto zákona. Zákon tiež stanovuje povinnosť vlády predkladať raz ročne správu o stave malého a stredného podnikania.

Ďalšie právne predpisy:

- [Zákon č. 72/2000 Sb., o investičných pobídkách](#) a o zmene některých zákonů ve znění pozdějších předpisů
- [Zákon č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků](#)
- [Nařízení vlády č. 428/2021 Sb. o přípustné míře veřejné podpory v regionech soudržnosti České republiky](#)

Medzi **klíčové strategické dokumenty** riešiace problematiku podpory podnikania v ČR môžeme zaradiť:

- [Partnerská dohoda 2021 – 2027](#)
- [Stratégia podpory malých a stredných podnikov v Českej republike 2021 – 2027](#)
- [Konceptia Digitálna ekonomika a spoločnosť](#) (2018)
- [Inovačná stratégia Českej republiky](#)
- [Národná stratégia Priemyslu 4.0](#)
- [Stratégia inteligentnej špecializácie](#)

2.3 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Maďarsku

2.3.1 Inštitucionálny rámec podpory podnikania v Maďarsku

Inštitucionálna podpora podnikania v Maďarsku je na najvyššej úrovni rozdelená medzi dve ministerstvá – Ministerstvo pre inovácie a technológie (ITM) a Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu. Tieto ministerstvá zároveň disponujú viacerými organizáciami, ktoré priamo implementujú aktivity na podporu podnikania MSP.

- **Ministerstvo pre inovácie a technológie** má niekoľko programov a zavedené iniciatívy na podporu podnikania a inovácií v krajine:
  - **Start-up Hungary:** Cieľom tohto programu je podporiť rast maďarského startup ekosystému. Poskytuje financovanie, mentorstvo a príležitosti na vytváranie sietí už v ranom štádiu startupov, ako aj prístup ku coworkingovým priestorom a inkubačným službám.
  - **Inovačné vouchery:** ITM poskytuje inovačné vouchery MSP, ktoré potrebujú financie na podporu výskumných a vývojových aktivít. Tieto poukážky je možné použiť na krytie nákladov na poradenské služby, transfer technológií a ďalšie činnosti a s tým súvisiace inovácie.
  - **Tech Transfer Office:** ITM zriadilo kanceláriu transferu technológií na pomoc univerzitám a výskumné inštitúcie, ktoré komercializujú svoje výsledky výskumu. Kancelária poskytuje podporu na patentovanie, udeľovanie licencií a vytváranie spin-off.
  - **Centrum digitálnych inovácií:** ITM vyvíja centrum digitálnych inovácií, ktoré bude poskytovať MSP prístup k špičkovým digitálnym technológiám, ako je umelá inteligencia, blockchain a internet vecí. Centrum bude ponúkať školenia, mentoring a vytváranie sietí pre MSP.

- **Program Industry 4.0:** Cieľom tohto programu je podporiť digitálnu transformáciu maďarského priemyslu. ITM poskytuje financovanie spoločnostiam, ktoré chcú implementovať technológie Industry 4.0, ako je automatizácia, robotika a analýza údajov. Dotačný program Priemysel 4.0 má podporu 1,5 mld. HUF a prispieva k industrializácii s akcentom na inovačné činnosti, resp. priemyselné aplikácie výsledkov výskumu.
  - **Ministerstvo** podporuje malé a stredné podnikanie aj prostredníctvom NKFI, ktorý je štátnym finančným fondom zabezpečujúcim štátnu podporu pre systém politik a opatrení v oblasti výskumu, vývoja a inovácií (ďalej VVal). Jeho zdrojom je inovačný príspevok hradený podnikmi, ako aj príspevok zo štátneho rozpočtu. Z fondu NKFI sa financujú aktivity, ktoré podnecujú bádateľský výskum, podnikovú inováciu, spoluprácu v podnikaní a výskumné miesta. V roku 2018 fond prefinancoval 80 mld. HUF (20,387.208 EUR podľa kurzu 5.9.2024).
- **Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu**
- Rozvoj exportu je jedným zo základných pilierov domácej hospodárskej politiky. Jedným z prioritných cieľov je zvýšiť do roku 2030 podiel z exportu podnikov s maďarskými vlastníckmi o 50 %.

V rámci dosahovania cieľov sú v Maďarsku k **dispozícii nasledujúce programy:**

- **Zabezpečenie účasti na výstavách a podujatiach**
  - **Organizácia prezentácie produktov**
  - **Poradenstvo pre oblasť inovácií na zahraničnom trhu**
  - **Konzultácie exportnej stratégie, test exportnej zrelosti**
- **Maďarská agentúra pre rozvoj exportu**
- **Ďalšie organizácie podpory rozvoja podnikania:**
- **Maďarská rozvojová banka**
  - **Maďarská obchodná a priemyselná komora.**
  - **Maďarská sieť centier rozvoja malého podnikania.**
  - **Agentúra Hungarian Investment Promotion Agency (HIPA)**
  - [Národné združenie podnikateľov](#)
  - [Maďarská obchodná a priemyselná komora](#)
  - [Národná asociácia mladých podnikateľov FIVOSZ](#)

2.3.2 Legislatívny rámec podpory podnikania v Maďarsku

Medzi kľúčové zákony riešiace problematiku podpory podnikania v Maďarsku môžeme zaradiť:

- [Zákon č. XXXIV z roku 2004 o malom a strednom podnikaní](#) (Törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról)

Jednou z najdôležitejších právnych úprav na podporu podnikania MSP v Maďarsku je zákon XXXIV z roku 2004 o malom a strednom podnikaní a podpore ich rozvoja. Účelom zákona je definovať mikropodniky, MSP, ako aj sumarizovať štátne dotácie na podporu ich rozvoja, a tým vytvárať ekonomické podmienky, ktoré dlhodobo zabezpečujú rast konkurencieschopnosti a zamestnanosti, tak na národnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ, znižovanie konkurenčných nevýhod, ako aj dobiehanie podnikov s požiadavkami EÚ.

Pôsobnosť zákona sa vzťahuje na mikropodniky, MSP, ako aj na podporu MSP a poskytovanie údajov týkajúcich sa MSP. Definuje tiež oblasti, ktoré možno v rámci MSP podporiť, a to:

- vytvorenie nevyhnutných podmienok na začatie podnikania,
- zvládnutie a šírenie metód na zlepšenie úrovne riadenia a ekonomickej činnosti MSP,
- získavanie podnikateľských zručností a predpisov Európskeho spoločenstva, ako aj rozvoj podnikateľskej kultúry, vrátane organizácie a vedenia súvisiacich vzdelávacích programov, ako aj príprava metodických a vzdelávacích materiálov,
- poskytovanie informácií o technicko-hospodárskych a obchodných pravidlách a pravidlách a ponukách Európskeho spoločenstva, zhromažďovanie, vyhodnocovanie a distribúcia informácií, ktoré sa majú poskytnúť,
- zlepšovanie konkurencieschopnosti vývojom technológií a zvyšovaním kvality produktov a služieb,
- podpora rozvoja a posilňovania dodávateľských vzťahov,
- rozšírenie prístupu k úveru,
- rozvoj inovačnej kapacity,
- skúmanie príležitostí na zahraničnom a domácom trhu, uľahčenie prístupu na trh a rozvoj obchodnej siete,
- podpora spolupráce v oblasti výroby, predaja a obstarávania medzi MSP a spoločného postupu na trhu,
- vytváranie podmienok pre výskum, ktorý MSP vykonávajú spoločne navzájom alebo s výskumnými a vývojovými inštitúciami, alebo preberanie výsledkov výskumu a ich zavádzanie do praxe,
- zníženie administratívnej záťaže,
- zabezpečenie účasti Maďarska v programoch Európskeho spoločenstva (členský poplatok a spolufinancovanie),
- rating MSP,
- organizovanie konferencií a podujatí súvisiacich s rozvojom MSP,
- príprava výskumov, analýz, štúdií stanovujúcich stratégiu rozvoja MSP,
- základné a pokročilé poradenstvo pre MSP,
- podpora rozvoja s vplyvom na životné prostredie,
- podpora ochrany duševného vlastníctva, rozvoj povedomia o ochrane duševného vlastníctva,
- zabezpečenie rovnakých príležitostí pre prístup k informáciám o trhu,
- podpora rozvoja v oblasti energetickej účinnosti¹⁴.

Ďalšie právne predpisy:

- *Zákon LXXVI. z roku 2014 o vedeckom výskume, vývoji a inováciách (Kutatás-fejlesztésről és innovációról szóló törvény)*
- *Vládne nariadenie o použití cieľovej alokácie investičného stimulu č. 210/2014. (VIII. 27.) (Befektetési ösztönzésről és vállalati támogatásokról szóló törvény)*
- *Zákon LXXV z roku 2010 o zjednodušenom zamestnávaní*
- *Zákon XXVII z roku 2022. zákon o kontrole nakladania s prostriedkami rozpočtu Európskej únie 2022 (évi XXVII. Törvény az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről)*
- *Zákon CLXXXI. z roku 2007 o transparentnosti dotácií poskytovaných z verejných zdrojov (2007. évi CLXXXI. Törvény a közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról)*
- *256/2021. (V. 18.) Vládne nariadenie o postupe pri čerpaní dotácií z jednotlivých fondov Európskej únie v programovom období 2021 – 2027, 256/2021. (V. 18.) Korm. Rendelet a 2021 – 2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről*
- *440/2021. (VII. 23.) Vládne nariadenie o určení organizácií zodpovedných za implementáciu stratégie posilnenia maďarských mikropodnikov, malých a stredných podnikov 2019 – 2030, 440/2021. (VII. 23.) Korm. Rendelet a magyar mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésének stratégiája 2019 – 2030 végrehajtásával összefüggő feladatok ellátásáért felelős szervezetek kijelöléséről*
- *61/2022. (II. 28.) Vládne nariadenie o podpore samosprávy súvisiacej so zľavou na dani z podnikania 2022 pre mikro, malé a stredné podniky*

¹⁴ Tento zákon upravujú postupy pre čerpanie podpory zo zdrojov EÚ v novom programovacom období 2021 – 2027. Vymedzuje práva a zodpovednosti jednotlivých inštitúcií v procese čerpania podpory, ako aj fondy, ktorých sa toto nariadenie dotýka.

Medzi kľúčové **strategické dokumenty** riešiace problematiku podpory podnikania v Maďarsku môžeme zaradiť:

- Partnerská dohoda 2021 – 2027
- [Programová stratégia Národného fondu výskumu, vývoja a inovácií](#) (NKFI)
- Program Neumann János
- [Reformný program Nemzeti](#)
- [Inovačná stratégia](#)
- [Digital Welfare Program](#)

2.4 Inštitucionálny a legislatívny a rámec podpory podnikania v Poľsku

2.4.1 Inštitucionálny rámec podpory podnikania v Poľsku

Podnikateľské prostredie v Poľsku má viaceré formy inštitucionálnej podpory, ktoré sú určené na podporu rozvoja a rastu podnikania v krajine. Hlavnou z nich je Ministerstvo pre rozvojové fondy a regionálnu politiku.

➤ **Ministerstvo pre rozvojové fondy a regionálnu politiku**

Existuje [Portál pre podnikateľov](#), kde je možné nájsť všetky potrebné informácie týkajúce sa podnikania, rozvoja podnikania a možností, ktoré majú MSP na financovanie, zapojenie sa do verejných súťaží a pod.

- **Poľská agentúra pre rozvoj podnikania (PARP)**
- **Poľská investičná a obchodná agentúra (PAiIZ)**
- **Ďalšie organizácie podpory rozvoja podnikania**
- **[Bank Gospodarstwa Krajowego](#)**

2.4.2 Legislatívny rámec podpory podnikania v Poľsku

Medzi kľúčové zákony riešiace problematiku podpory podnikania v Poľsku môžeme zaradiť:

- [Zákon z 30. 5. 2008 o niektorých formách podpory inováčných aktivít](#) (Ustawa o wspieraniu działalności innowacyjnej)
- [Zákon o pravidlách používania finančných prostriedkov EÚ v rokoch 2021 – 2027](#) (Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021 – 2027)
- [Zákon o špeciálnych ekonomických zónach](#) (Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych)
- [Zákon z 30. 4. 2004 o konaní vo veciach štátnej pomoci](#) (ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej)

Medzi **kľúčové strategické dokumenty** riešiace problematiku podpory podnikania v Poľsku môžeme zaradiť:

- Partnerská dohoda 2021 – 2027
- [Národná rozvojová stratégia 2030](#)
- [Stratégia rozvoja podnikania 2020 – 2025](#)
- [Národná stratégia výskumu a vývoja na roky 2021 – 2030](#)

3. Porovnanie hranice dane z obratu (DPH) a dane z príjmu živnostníci/SZČO

V porovnaní so štátmi Európskej únie je Slovensko so stanovenou hranicou obratu pre povinnú registráciu DPH na **8. mieste**. Polovica krajín, ktoré obsadili vyššie priečky než Slovensko podľa tabuľky č. 3, za posledné tri roky už **zvyšovali hranicu obratu**. Vo Francúzsku došlo k poslednému zvýšeniu hranice obratu v roku **2021**. V prípade Českej republiky, Bulharska a Talianska došlo k zvýšeniu hranice obratu v roku **2023**.

Aj v prípade krajín, ktoré majú aktuálne stanovenú **hranicu obratu nižšiu** ako Slovenská republika došlo k navýšeniu za posledné tri roky. V roku **2020** došlo k navýšeniu hranice obratu v Nemecku o 4 500 EUR, v tom istom roku zvyšovalo svoju hranicu obratu aj Luxembursku a Rakúsku, a to zhodne o 5 000 EUR. V roku 2021 zvýšilo hranicu obratu Fínsko o 4 000 EUR. O rok neskôr Švédsko, ktoré zdvihlo hranicu obratu približne o 4 300 EUR. Minimálne ďalšie 2 krajiny majú v pláne na rok **2024** zvyšovať hranicu obratu. Holandsko, ktoré plánuje posunúť hranicu obratu na 25 000 EUR a Litva, ktorá plánuje posúvať hranicu obratu na 65 000 EUR.

Špecifickým prípadom je Grécko, ktoré má nastavenú hranicu obratu 10 000 EUR pre malé podniky. Podľa dostupných informácií v Španielsku a Portugalsku **nie je aktuálne stanovená** hranica obratu pre povinnú registráciu k DPH.¹⁵ Prehľadové tabuľky č. 3 a 4 ukazujú hranicu registrácie pre daň z obratu/DPH a pre sadzbu dane z príjmov fyzických osôb.

Tab. 3: Hranica obratu pre povinnú registráciu na DPH v štátoch EÚ (2023)

Krajina	Hranica obratu pre povinnú registráciu na DPH v Eur
Rumunsko	90 653
Francúzsko	85 800
Taliansko	85 000
Česko	84 620
Írsko	75 000
Bulharsko	51 130
Slovensko	50 000
Slovensko	49 790
Litva	45 000
Poľsko	44 217
Estónsko	40 000
Chorvátsko	40 000
Lotyšsko	40 000
Luxembursko	35 000
Malta	35 000
Rakúsko	35 000
Maďarsko	31 279
Belgicko	25 000
Nemecko	22 000
Holandsko	20 000
Cyprus	15 600
Fínsko	15 000
Švédsko	7 023
Dánsko	6 718
Grécko	10 000
Španielsko	-
Portugalsko	-

Zdroj: [Hranica obratu pre povinnú registráciu na DPH v krajinách EÚ; https://www.vatcalc.com/](https://www.vatcalc.com/)

¹⁵ Dostupné na: [Porovnanie-hraníc-obratu-na-platenie-DPH-v-krajinách-EÚ-a-SR-1.pdf \(monitoringmsp.sk\)](#)

Tab. 4: Výška dane z príjmu FO v krajinách EÚ (2024)

Country	Top Statutory Personal Income Tax Rate
Austria (AT)	55.0%
Belgium (BE)	53.5%
Bulgaria (BG)	10.0%
Croatia (HR)	35.4%
Cyprus (CY)	35.0%
Czech Republic (CZ)	23.0%
Denmark (DK)	55.9%
Estonia (EE)	20.0%
Finland (FI)	51.4%
France (FR)	55.4%
Georgia (GE)	20.0%
Germany (DE)	47.5%
Greece (GR)	44.0%
Hungary (HU)	15.0%
Iceland (IS)	46.3%
Ireland (IE)	48.0%
Italy (IT)	47.3%
Latvia (LV)	31.0%
Lithuania (LT)	32.0%
Luxembourg (LU)	45.8%
Malta (MT)	35.0%
Moldova (MD)	12.0%
Netherlands (NL)	49.5%
Norway (NO)	39.6%
Poland (PL)	36.0%
Portugal (PT)	53.0%
Romania (RO)	10.0%
Slovakia (SK)	25.0%
Slovenia (SI)	50.0%
Spain (ES)	54.0%
Sweden (SE)	52.3%
Switzerland (CH)	39.5%
Turkey (TR)	40.8%
Ukraine (UA)	19.5%
United Kingdom (GB)	45.0%

Zdroj: Výška dane z príjmu FO v krajinách EÚ

3.1 Porovnanie jednotlivých štátov – hranica dane z obratu (DPH) a dane z príjmu

• Slovensko¹⁶

Mikropodnikateľský režim na Slovensku zavedený od 1. januára 2021 sa vzťahuje na fyzické a právnické osoby. Od roku 2024 je mikropodnikateľ daňovník, ktorého zdaniteľné príjmy z podnikateľskej činnosti nepresiahnu 60 000 EUR. Tento režim ponúka **daňové výhody ako zrýchlené odpisovanie dlhodobého majetku a odpočet straty až do výšky základu dane**. Zjednodušuje aj zahrnutie opravných položiek k nepremlčaným pohľadávkam do daňových výdavkov.

Na Slovensku je registrácia k DPH (DPH) povinná pre živnostníkov, ak ich príjem presiahne za posledných 12 mesiacov 49 790 EUR. Štandardná sadzba DPH je 20 %. Existujú však znížené sadzby 10 % a 5 %, ktoré sa vzťahujú na určité potraviny, lieky, knihy a časopisy.

• Česká republika (3 osobitné predpisy)

- ✓ metóda skutočných výdavkov
- ✓ model 60/40
- ✓ rovná daň

V Českej republike existujú rôzne daňové predpisy pre malých živnostníkov, ktorých cieľom je optimalizovať ich daňové zaťaženie a znížiť administratívnu náročnosť. Tri hlavné spôsoby zdaňovania sú **metóda skutočných výdavkov, model 60/40 a rovná daň (Paušální daň)**.

Metóda skutočných výdavkov znižuje reálne príjmy o skutočné výdavky z podnikania, aby sa zistil základ dane, z ktorého sa vyberá daň z príjmov, sociálne a zdravotné odvody. Táto metóda vyžaduje podrobné účtovanie nákladov a je vhodná najmä pre profesie s nízkymi ziskovými maržami.

Model 60/40 je atraktívny najmä pre živnostníkov s nízkymi prevádzkovými nákladmi. Ako „virtuálne výdavky“ možno odpočítať 60 % príjmov, aj keď skutočné výdavky sú nižšie. Zvyšných 40 % zo sumy faktúr tvorí základ dane. Z tohto základu dane sa vyberá daň z príjmu vo výške 15 % a v prípade potreby je možné uplatniť zľavu z dane. Existuje mylná predstava, že model 60/40 nemožno použiť pri zárobkoch nad 2 milióny Kč (cca 82 000 EUR). Nie je to však správne. Tento model je možné použiť aj pri vyšších príjmoch, pričom prvé 2 mil. Kč sa pripočítajú podľa vzoru 60/40 a zvyšok priamo do základu dane.

Paušálna daň ponúka zjednodušený spôsob pre živnostníkov s príjmom do 2 miliónov korún (cca 82 000 EUR). Platí sa mesačný paušál, ktorý pokrýva daň z príjmu, sociálne a zdravotné poistenie. Tento spôsob eliminuje potrebu ročného daňového priznania. Od roku 2024 budú pre rovnú daň tri príjmové pásma:

1. pri príjme do 1,5 mil. korún (cca 61 500 EUR) je mesačná splátka 7 498 korún (cca 310 EUR).
2. pri príjme 1,5 až 2 mil. Kč (cca 61 500 až 82 000 EUR) je mesačná splátka 16 745 Kč (cca 690 EUR).
3. pri príjme nad 2 mil. Kč (cca 82 000 EUR) je mesačná splátka 27 139 Kč (cca 1 120 EUR).

Registráciu na paušálnu daň je potrebné vykonať do 10. januára roku, v ktorom chcete systém využívať. Existujú však určité podmienky, ktoré použitie vylučujú, napríklad registrácia pre DPH alebo iné zdroje príjmov nad 30 000 Kč (cca 1 230 EUR) ročne. Živnostníci sa musia registrovať

¹⁶ Porovnanie osobitných režimov pre malé podniky v štátoch EÚ (2024). Dostupné na: <https://staatenlos.ch/geld-uns-ausland-schaffen/vergleich-von-sonderregelungen-fur-kleinunternehmer-in-der-eu/>

k DPH, ak ich ročný obrat presiahne 2 milióny korún (cca 82 000 EUR). Štandardná sadzba DPH je 21 %, so zníženými sadzbami 15 % a 10 % pre určité tovary a služby.

Minimálne odvody na sociálne poistenie sú 3 852 Kč (cca 160 EUR) mesačne a na zdravotné poistenie 2 968 Kč (cca 123 EUR) mesačne. Tieto sumy sú splatné aj v prípade nízkeho alebo žiadneho príjmu.

• **Belgicko** (*Regeling voor kleine ondernemingen*)

Od 1. januára 2022 už **nemôžu využívať paušálnu úpravu malí podnikatelia**, ktorí prekročia hranicu obratu 25 000 EUR alebo chcú zmeniť daňový režim. Spoločnosti, ktoré uplatnili paušálnu schému 31. decembra 2021, v tom môžu pokračovať až do 31. decembra 2027. Od 1. januára 2028 sa ruší paušálna regulácia. Pre firmy platí znížená korporátna daň vo výške 20 % na prvých 100 000 EUR (namiesto 25 %).

• **Bulharsko** („*Rezhim za malki predpriyatiya*“)

- ✓ *system DPH pre malé podniky*
- ✓ *osobitný režim pre samostatne zárobkovo činné osoby*

Špeciálny systém DPH pre malé podniky umožňuje platiteľom dane s obratom nižším ako vnútroštátny registračný limit predávať tovary a služby bez DPH. Títo platitelia si tiež nemôžu odpočítať daň na vstupe z prijatých dodávok. Oslobodenie sa vzťahuje len na zdaniteľné osoby so sídlom v členskom štáte, v ktorom je DPH splatná.

Upravený systém DPH pre malé podniky umožňuje členským štátom stanoviť hranicu pre oslobodenie od DPH až do výšky 85 000 EUR ročného obratu. Táto výnimka sa vzťahuje aj na oprávnené MSP usadené v iných členských štátoch. Systém ponúka zjednodušenia pri registrácii a ohlasovaní a stanovuje celoeurópsku hranicu 100 000 EUR v ročnom obrate pre cezhraničné použitie. To umožňuje zdaniteľným osobám oslobodiť svoje dodávky od DPH v ktoromkoľvek členskom štáte, v ktorom nie sú usadené, ak sú splnené určité podmienky.

Bulharsko má osobitný režim pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktorého výsledkom je efektívne daňové zaťaženie vo výške 7,5 % plus odvody na sociálne zabezpečenie. Prevádzkové náklady sa kompenzujú paušálnou sadzbou 25 %.

• **Cyprus** („*Zjednodušený daňový systém*“ (Σύστημα Απλοποιημένης Φορολόγησης))

- ✓ *registrovanie v Sociálnej poisťovni*
- ✓ *progresívne zdaňovanie*

Samostatne zárobkovo činné osoby na **Cypre** sa **musia registrovať v Sociálnej poisťovni** (SIS) a platiť sociálne odvody, ktoré v súčasnosti predstavujú 15,6 % odhadovaného príjmu. Tieto príspevky sa vyplácajú štvrťročne. Okrem toho musia živnostníci platiť odvody do národného zdravotného systému (GESY) vo výške 4 % ich príjmu.

Príjem SZČO sa na **Cypre zdaňuje progresívne**. Do príjmu 19 500 EUR sa daň z príjmu neplatí. Sadzba dane 20 % sa vzťahuje na príjmy od 19 501 EUR do 28 000 EUR, od 28 001 EUR do 36 300 EUR 25 %, od 36 301 EUR do 60 000 EUR 30 % a nad 60 000 EUR 35 %. Daňové priznanie je potrebné podať do 30. septembra, daň sa platí v dvoch splátkach v júli a decembri.

Registrácia pre DPH je povinná pre živnostníkov, ktorých ročný obrat presiahne 15 600 EUR. Štandardná sadzba DPH je 19 %. Daňové priznania a platby DPH sú splatné štvrťročne.

• **Dánsko** (*Småvirksomhedsordning / Virksomhedsordningen*)

- ✓ môžu spoločnosti ponechať časť svojich príjmov v spoločnosti

[Do tejto schémy](#) sa môžu kvalifikovať dánske spoločnosti s ročným obratom do 50 000 DKK (cca 6 700 EUR).

V rámci podnikovej schémy „[Virksomhedsordningen](#)“ môžu spoločnosti ponechať časť svojich príjmov v spoločnosti a **zdaňiť ich nižšou sadzbou dane z príjmu právnických osôb** namiesto toho, aby ich okamžite zdaniť ako príjem fyzických osôb. To umožňuje odložiť platbu dane na neskoršie roky, kedy môže byť daňové zaťaženie nižšie.

• **Estónsko** (*Väikeettevõtjate erikord*)

- ✓ Malí živnostníci môžu byť oslobodení od DPH
- ✓ Úľava na daň z príjmu
- ✓ paušálna sadzba 20 %

[Malí živnostníci a firmy](#) v Estónsku môžu byť oslobodení od DPH, ak ich ročný obrat nepresiahne 40 000 EUR. Živnostníci môžu namiesto podvojného účtovníctva použiť jednoduchší výkaz ziskov a strát.

Na daň z príjmu sa vzťahuje úľava vo výške 6 000 EUR. Znižuje sa tak [daňové zaťaženie živnostníkov](#) s nízkymi príjmami. Ako prevádzkové náklady je možné pri určitých činnostiach uznať **paušálnu sadzbu 20 % z prevádzkových výnosov**. [Živnostníci platia znížené sociálne](#) odvody pri príjme pod 16 800 EUR ročne. Živnostníci platia na sociálne poistenie 192 EUR mesačne (okolo 2 304 EUR ročne), ak pracujú ako hlavné zamestnanie. Pracovníci na čiastočný úväzok platia primerane menej v závislosti od ich príjmu. Registrácia a podanie žiadosti o oslobodenie od dane a iné úľavy je pomerne jednoduchá prostredníctvom Estónskeho daňového a colného úradu (MTA) a dá sa vykonať online.

• **Fínsko** (*Pienyrytysten alarajahuojennus*)

- ✓ s ročným obratom do 20 000 EUR nemusia platiť DPH

[Od 1. januára 2025 sa pravidlá DPH](#) pre malé podniky vo Fínsku zmenia v súlade so *smernicou EÚ o malých podnikoch*. Zmeny sa týkajú všetkých malých podnikateľov bez ohľadu na ich právnu formu. Patria sem akciové spoločnosti, verejné obchodné spoločnosti a komanditné spoločnosti, živnostníci ako aj poľnohospodári a lesníci. Významnou zmenou je zvýšenie obrátového limitu pre oslobodenie od DPH z 15 000 na 20 000 EUR. To znamená, že firmy s **ročným obratom do 20 000 EUR nemusia platiť DPH**. Výpočet tržieb navyše vychádza z kalendárneho roka a už nie z hospodárskeho roka.

Od roku 2025 prestane platiť takzvaná dolná limitná úľava, daňová úľava pre firmy s ročným obratom nižším ako 30 000 EUR, ktoré sú zapísané v registri DPH. Spoločnosti si môžu ešte na rok 2024 uplatniť úľavu na spodnej hranici tak, že to uvedú v daňovom priznaní k DPH za posledné zdaňovacie obdobie v roku 2024.

• **Francúzsko** („*Régime Micro-Entrepreneur*“ – predtým známy ako „*Auto-Entrepreneur*“)

- ✓ príspevky na sociálne zabezpečenie platili len zo skutočného predaja
- ✓ paušálna daň z príjmu

[Régime Micro-Entrepreneur](#) – zjednodušuje výpočet príspevkov na sociálne zabezpečenie a daní ako percenta z tržieb a umožňuje, aby sa **príspevky na sociálne zabezpečenie platili len zo**

skutočného predaja. Dane sa platia mesačne alebo štvrťročne v priamej súvislosti s dosiahnutým príjmom.

Régime Micro-Entrepreneur je zjednodušený účtovný systém pre sociálne odvody doplnený o možnosť **pausaľnej dane z príjmu**. Môžu ho používať fyzické osoby (EI – Enterprise Individuelle alebo EURL – Entreprise Individuelle à responsabilité limitée).

Na to, aby ste sa mohli stať členom *Régime Micro-Entrepreneur*, ročný obrat nesmie prekročiť nasledujúce limity:

- **188 700 EUR** na obchodnú činnosť, predaj tovaru na spotrebu na mieste a poskytovanie ubytovania (okrem prenájmu zariadených iných ako rekreačných apartmánov a izieb pre hostí).
- **77 700 EUR** za služby spadajúce pod priemyselné a komerčné zisky (BIC) alebo nekomerčné zisky (BNC).

Vo *Francúzsku* existujú dve hlavné kategórie príjmu pre samostatne zárobkovo činné osoby a spoločnosti: **BIC a BNC**. **BIC** znamená „*Bénéfices Industriels et Commerciaux*“ a zahŕňa príjmy z komerčných a priemyselných činností, ako je maloobchod, remeselné podniky, stravovanie a prenájom zariadeného ubytovania. **BNC** je skratka pre „*Bénéfices Non Commerciaux*“ a označuje príjem z profesionálnych a nekomerčných aktivít, ako sú slobodné povolania, poradenské služby, umelecké aktivity a vedecké a vzdelávacie služby.

Ak nezvolíte možnosť pausaľnej platby dane z príjmov, francúzsky daňový úrad vypočíta zdaniteľný zisk mikropodniku uplatnením pausaľneho odpočtu na obrat uvedený v dodatočnom daňovom priznaní k dani z príjmov. Pausaľny odpočet je 71 % z obratu za predaj alebo poskytovanie bývania, 50 % z obratu za servisné činnosti podľa BIC a 34 % z obratu za činnosti podľa BNC. Zvyšný predaj po odpočítaní dane sa považuje za zdaniteľný zisk.

• Grécko

Od 1. januára 2025 môže [grécka](#) spoločnosť uplatňovať schému pre MSP aj v iných členských štátoch EÚ za predpokladu, že celkový obrat v EÚ v predchádzajúcom a súčasnom roku nepresiahne 100 000 EUR a je splnená národná hranica v príslušnom členskom štáte. Žiadosť sa podáva elektronicky gréckej daňovej správe a posiela sa daňovým správam ostatných členských štátov.

Neexistujú žiadne špeciálne predpisy o dani z príjmov malých podnikov špeciálne pre samostatne zárobkovo činné osoby. Cudzincov v minulosti do krajiny lákali s daňovým bonusom vo výške 50 %. Nechýba ani pausaľna daň 100 000 EUR a osobitné režimy pre dôchodcov.

• Holandsko ([Kleineondernemersregeling – KOR](#))

- ✓ *Odpočet pre samostatne zárobkovo činné osoby*
- ✓ *daňová úľava pre nových živnostníkov*
- ✓ *Oslobodenie zisku pre MSP*
- ✓ *Investičný odpočet*
- ✓ *zníženú sadzbu dane*

V [Holandsku](#) existujú osobitné daňové predpisy a stimuly pre malých samostatne zárobkovo činných osôb, známe ako „*zelfstandige zonder personeel*“ (zzp'ers). **Odpočet pre samostatne zárobkovo činné osoby** (*zelfstandigenaftrek*) znižuje zdaniteľný príjem za predpokladu, že sú splnené určité kritériá, ako napríklad splnenie hodinovej regulácie minimálne 1 225 hodín ročne. Štartovací odpočet (*startersaftrek*) ponúka **dodatočnú daňovú úľavu pre nových živnostníkov** v prvých piatich rokoch ich činnosti a zvyšuje odpočet živnostníka.

Oslobodenie zisku pre MSP (*MKB-winstorijstelling*) umožňuje malým a stredným spoločnostiam oslobodiť od dane 14 % svojich ziskov po odpočítaní dane pre živnostníkov a začatie podnikania. Regulácia malého podnikania (KOR) je pre firmy s ročným obrátom nižším ako 20 000 EUR. Tieto spoločnosti sú oslobodené od povinnosti vyberať a platiť DPH, nemôžu si však nárokovať žiadnu daň na vstupe.

Investičný odpočet (*investeringsaftrek*) umožňuje živnostníkom odpočítať si časť investícií do nových zariadení alebo budov. Existujú rôzne typy investičných príspevkov, ako napríklad príspevkov na malé investície (KIA), ktorý sa vzťahuje na investície v rozmedzí od 2 400 EUR do 323 544 EUR. Tieto nariadenia a stimuly znižujú finančnú záťaž samostatne zárobkovo činných osôb a podporujú investície do ich podnikania.

Korporácie v *Holandsku* platia **zníženú sadzbu dane len 15 % z prvých 395 000 EUR zisku**. Navyše, holandská sadzba dane z príjmu v prvej fáze progresie je len 9,42 % z príjmu 35 472 EUR. Vďaka tomu je pre zakladateľov z prihraničných oblastí zo Spolkovej republiky Nemecko atraktívne založiť si BV za hranicou namiesto GmbH v Nemecku, keďže holandský daňový systém je tiež oveľa efektívnejší a priaznivejší pre zákazníkov. S 1 – 2 návštevami týždenne v jeho [kancelárii v pohraničnom meste](#) sa dá založiť podnikateľský subjekt a na podnikovej úrovni sa dá využiť v priemere len polovica daňového zaťaženia. Podľa zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia sa mzda zdaňuje výlučne v *Holandsku* a v *Nemecku* nepodlieha rozdielnemu zdaneniu. Ďalšia výhoda – mesačne si môže nechať vyplatiť takmer 3 000 EUR pri daňovom zaťažení pod 10 %. *Holandsko* je často prehliadaný optimalizačný model.

• Írsko

✓ *osobitná schéma pre malé podniky*

Malé podniky sa musia zaregistrovať, ak ich ročný obrát presiahne 80 000 EUR za tovar alebo 40 000 EUR za služby.

- **Štandardná sadzba** : 23 %
- **Znížené sadzby** : 13,5 % pre stavebné služby, 9 % pre pohostinstvo
- **Nulová sadzba** : 0 % pre určité položky, ako sú knihy a detské oblečenie

Poľnohospodári v *Írsku* môžu využiť schému paušálnych sadzieb, ktorá od nich nevyžaduje, aby si viedli podrobné záznamy o svojich povinnostiach v oblasti DPH. Namiesto toho im bude priznaná paušálna náhrada DPH na ich poľnohospodárske produkty.

Samostatne zárobkovo činné osoby v *Írsku* platia **PRSI** (Pay Related Social Insurance), čo je druh príspevkov na sociálne zabezpečenie:

- **Sadzba príspevku** : Samostatne zárobkovo činné osoby platia 4 % zo svojho ročného príjmu.
- **Minimálny príspevok** : Minimálny príspevok je 500 EUR ročne. (*Aj keď sú 4 % ich príjmu nižšie ako 500 EUR, aj tak musia zaplatiť aspoň 500 EUR*).
- Ak živnostník zarobí ročne menej ako 5 000 EUR, nemusí platiť odvody PRSI. Ak je viac, platí 4 % zo svojho príjmu ako príspevky PRSI.

• Chorvátsko (*Posebni režim za male poduzetnike*)

✓ *oslobodenie od dane*

Chorvátsky parlament plánuje zvýšiť hranicu registrácie DPH zo 40 000 EUR na 60 000 EUR. Sadzba dane je 25 %.

Od roku 2025 bude v špeciálnom programe pre MSP platiť nový limit 100 000 EUR, ktorý **umožní oslobodenie od dane z predaja v EÚ**. Toto nariadenie sa vzťahuje len na spoločnosti so sídlom v *Chorvátsku*, s výnimkou farmárov a prenajímateľov nehnuteľností.

Chorvátsko má špeciálnu úpravu pre korporácie s obratom do 1 milióna EUR. Platia len 10 % daň z príjmu právnických osôb namiesto zvyčajných 18 %. V kombinácii s ďalšími iba 10 % na rozdelení zisku a atraktívnym zdanením kapitálových výnosov je *Chorvátsko* často prehliadanou destináciou s relatívne spravodlivým zdanením.

• **Lotyšsko** (*Mazie uzņēmēji režīms*)

✓ *jednotná mikrodaňová sadzba*

Od 1. januára 2024 bude v Lotyšsku platiť **jednotná mikrodaňová sadzba vo výške 25 %** na všetky predaje bez ohľadu na ich výšku. Predtým boli sadzby dane 25 % pre tržby do 25 000 EUR a 40 % pre vyššie tržby. To zjednodušuje výpočet a znižuje daňové zaťaženie niektorých spoločností. Podobne ako v *Estónsku*, aj v Lotyšsku platí pre korporácie nadväzujúca daň vo výške 20 %, čo výrazne podporuje rozvoj spoločností, pokiaľ dochádza k reinvestíciám.

• **Litva**

✓ *znižovaná sadzba dane z príjmu právnických osôb pre malé spoločnosti*

Živnostníci sa musia zaregistrovať ako platcovia DPH, ak ich obrat za posledných 12 mesiacov presiahne 45-tisíc EUR alebo hodnota dovezeného tovaru z EÚ presiahla v predchádzajúcom roku 14-tisíc EUR. Toto oslobodenie znamená, že nemusia účtovať DPH z predaja a nemôžu si uplatniť daň na vstupe. Spoločnosti s menej ako desiatimi zamestnancami a hrubým ročným obratom nižším ako 300 000 EUR môžu v prvom obchodnom roku využiť **znižovanú sadzbu dane z príjmu právnických osôb** vo výške 0 %. Od druhého roka bude znížená sadzba dane 5 % a od 1. januára 2025 sa zvýši na 6 %.

• **Luxembursko**

✓ *Progresívna daň*

V *Luxembursku* **neexistuje osobitný daňový režim** pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré sa výslovne označujú ako „osobitný režim“. Živnostníci sú povinní zo zisku platiť daň z príjmu, ktorá sa vypočítava podľa progresívneho systému. Sadzby dane sa pohybujú od 0 % do 42 %. Musia tiež prispievať 7 % až 9 % do fondu zamestnanosti. Živnostníci sa musia registrovať pre DPH, ak ich ročný obrat presiahne 35 000 EUR. Štandardná sadzba DPH je 17 %.

Platia sa aj príspevky na sociálne zabezpečenie, ktoré predstavujú približne 24 % až 28 % príjmu a pokrývajú širokú škálu rizík vrátane nemocenských, materských a starobných dôchodkov. Znížená sadzba 15 % plus 7 % solidárny príplatok k zaplatenej dani sa vzťahuje na korporácie do 175 000 EUR so ziskom.

• **Maďarsko** (*Kisadózó Vállalkozások Tételes Adója – KATA*)

✓ *systém KATA*

✓ *dodatková sadzba dane*

Pred reformou mohli drobní podnikatelia s príjmom do 12 miliónov forintov (približne 32 000 EUR) ročne využívať **systém KATA**. Platili pevnú mesačnú daň vo výške 50 000 HUF (cca 127

EUR) bez ohľadu na ich skutočný príjem. Táto daň pokrývala daň z príjmu aj príspevky na sociálne zabezpečenie a vyžadovala si len malé administratívne úsilie.

Od roku 2023 sa systém KATA vzťahuje na živnostníkov s ročným príjmom do 18 miliónov HUF (cca 47 000 EUR). Mesačná paušálna daň zostáva vo výške 50 000 HUF (cca 127 EUR). Nové predpisy však obmedzujú používanie systému na služby a predaj súkromným osobám, nie firmám. Okrem toho je systém KATA dostupný len ľuďom, ktorých hlavný príjem pochádza zo samostatnej zárobkovej činnosti. Ľudia s inými hlavnými zdrojmi príjmov, napríklad zamestnanci, už systém KATA využívať nemôžu.

Ďalšia zmena sa týka doplatkov: Pri prekročení príjmovej hranice 18 miliónov HUF (cca 47 000 EUR) sa na príjmy nad túto hranicu vyrubí **dodatková sadzba dane** vo výške 40 %. Tieto zmeny majú zabezpečiť zvládnuteľnosť daňového zaťaženia pre malých živnostníkov a zároveň zabezpečiť, aby nedochádzalo k zneužívaniu systému.

Živnostníci v systéme KATA sa musia zaregistrovať pre DPH, ak ich ročný obrat presiahne 12 miliónov forintov (cca 32 000 EUR). Štandardná sadzba DPH je 27 %, so zníženými sadzbami 18 % a 5 % pre určité tovary a služby.

• **Malta** (*program MicroInvest*)

- ✓ *daňové úľavy pre malé podniky*
- ✓ *progresívna daň*

Program MicroInvest na [Malte](#) poskytuje **daňové úľavy pre malé podniky** a samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré investujú do svojich podnikateľských aktivít. To zahŕňa investície do strojov, technológií, nákupu vozidiel, zvýšenie mzdových nákladov a nákladov na certifikáciu. Spoločnosti si môžu uplatniť daňový bonus až do výšky 45 % svojich oprávnených výdavkov. Pre spoločnosti na ostrove Gozo je daňový bonus dokonca 65 %. Len s 5 % efektívnou korporátnou daňou. Aby mohli spoločnosti využiť výhody programu MicroInvest, musia spĺňať určité kritériá, medzi ktoré patrí zamestnávanie menej ako 50 zamestnancov na plný úväzok a ich ročný obrat nižší ako 10 miliónov EUR.

Samostatne zárobkovo činné osoby na Malte platia zo svojich ziskov daň z príjmu. Daň sa **počíta progresívne**, pričom sadzby sa pohybujú od 0 % do 35 % v závislosti od príjmu. Pri ročnom predaji nad 35 000 EUR je potrebná registrácia DPH.

• **Nemecko** (*Kleinunternehmer-Regelung*)

- ✓ *Nariadenie o dani z obratu pre malé podniky*

Nariadenie o dani z obratu pre malé podniky umožňuje živnostníkom s nízkymi tržbami **nevyberať a neplatiť daň z obratu z predaja**. To znamená, že nemusia zákazníkom uvádzať daň z obratu na svojich faktúrach a nemusia podávať daňovému úradu pravidelné daňové priznania dani z obratu a daňové priznania.

Pre rok 2024 platia nasledovné predajné limity: Tržby v predchádzajúcom kalendárnom roku nesmú presiahnuť 22 000 EUR a v aktuálnom kalendárnom roku tržby nesmú presiahnuť 50 000 EUR. **Faktúry od malých podnikov musia obsahovať poznámku**, že sa neúčtuje žiadna daň z obratu v súlade s § 19 [UStG](#) (*Umsatzsteuergesetz*). Malí podnikatelia si nemôžu od daňového úradu nárokovať daň na vstupe, ktorú zaplatia z vlastných nákupov. Typickým prípadom nesprávneho alebo skôr chýbajúceho poradenstva sú drobní podnikatelia s čisto firemnými zákazníkmi, ktorých služby sú prakticky drahšie o sadzbu DPH. Nariadenie o dani z obratu pre malé podniky sa oplatí len pre súkromných zákazníkov.

• Rakúsko

✓ *nariadenie o malých podnikoch*

V [Rakúsku](#) platia **osobitné predpisy pre malých živnostníkov**, najmä pre „*nových živnostníkov*“, ktorí nepotrebujú živnostenské oprávnenie. Táto skupina, do ktorej patria umelci, spisovatelia a novinári, sa musí do štyroch týždňov zaregistrovať na Sociálnej poisťovni pre živnostníkov (SVS) a na daňovom úrade. Noví živnostníci nepotrebujú oprávnenie na podnikanie a sú oslobodení od väčšiny živnostenských predpisov.

[Nariadenie o živnostenskom podnikaní](#) sa týka len dane z obratu. **Nariadenie od dane z obratu oslobodzuje živnostníkov** s ročným obratom nižším ako 35 000 EUR. Tento limit predaja môže byť prekročený maximálne o 15 % raz za päť rokov. Malé podniky nemusia platiť daň z obratu daňovému úradu a nemôžu si odpočítať žiadnu daň na vstupe z nákladov. Úprava živnostenského podnikania je upravená v § 6 ods. 1 Z 27 UStG.

• Poľsko

✓ *daň z obratu pre malé podniky*

✓ *hotovostný spôsob, kedy daňová povinnosť vzniká až prijatím platby*

Od roku 2024 bude daňovník v [Poľsku](#) považovaný za malého daňovníka, ak jeho obrat v predchádzajúcom roku nepresiahol 9 218 000 PLN (cca 2 000 000 EUR). Pre určitých poskytovateľov služieb, ako sú makléri, existuje limit 207 000 PLN (približne 45 000 EUR) provízneho predaja.

Malý daňovník využíva zníženú sadzbu dane z príjmu právnických osôb vo výške 9 % za predpokladu, že ročný obrat nepresiahne 9 218 000 PLN (približne 2 000 000 EUR). Okrem toho môžu malí daňovníci odpisovať dlhodobý majetok v skupinách (okrem automobilov) až do výšky 50 000 EUR (približne 230 000 PLN) ročne.

Živnostníci môžu využiť hotovostný spôsob, kedy daňová povinnosť vzniká až prijatím platby. To znamená, že daň z obratu je splatná až po prijatí platby od zákazníka.

• Portugalsko (*Regime simplificado para pequenos empresários*)

✓ *Zjednodušený daňový režim*

✓ *špecifické odvody*

✓ *špeciálne daňové výhody (Madeira)*

Zjednodušený daňový režim v Portugalsku (*Regime Simplificado*) je zameraný na malé podniky a samostatne zárobkovo činné osoby s ročným hrubým obratom do 200 000 EUR. Tento režim zjednodušuje výpočet dane použitím pevných koeficientov na hrubý príjem na určenie zdaniteľného príjmu namiesto toho, aby vyžadoval podrobné účtovanie.

Pre predaj tovarov a výrobkov a niektorých služieb v pohostinstve je koeficient 15 %. Miestne služby správy ubytovania v zakázaných zónach sú ohodnotené na 50 % hrubého príjmu. Všeobecné služby majú koeficient 35 %, zatiaľ čo špecifické odborné služby majú koeficient 75 %. Príjem z ťažby kryptomien a využívania duševného vlastníctva je zdaňovaný 95 %. Prevádzkové dotácie sú stanovené vo výške 10 %.

Okrem týchto koeficientov si daňovníci môžu **uplatniť špecifické odvody**, napríklad pevnú sumu 4 104 EUR alebo vyššie sociálne odvody, ak presiahnu 10 % hrubého príjmu. Cieľom [tohto režimu](#) je znížiť administratívnu záťaž a náklady pre malé podniky a samostatne zárobkovo činné osoby poskytnutím jednoduchšieho spôsobu výpočtu a priznania daní.

Madeira ako autonómny región využíva **špeciálne daňové výhody**, ktoré sa vzťahujú aj na malých živnostníkov. Existuje špeciálny daňový režim, Medzinárodné obchodné centrum na Madeire (IBC). Živnostníci, ktorí vykonávajú svoju činnosť v rámci tohto centra, využívajú zníženú sadzbu dane z príjmu právnických osôb vo výške 5 %. Tieto výhody sú platné do konca roka 2027 a zahŕňajú aj oslobodenie od dane z kapitálových výnosov a zníženie zrážkovej dane.

• Rumunsko

✓ *daňový režim mikropodnikov*

Režim mikropodnikateľa je zameraný na spoločnosti s ročným obratom do 500 000 EUR (približne 2 500 000 RON). V rámci tohto režimu **spoločnosti platia 1 % daň z obratu** za predpokladu, že zamestnávajú aspoň jedného miestneho rumunského zamestnanca. Bez prijatia zamestnanca je sadzba dane 3 %. Spoločnosti, ktoré spadajú do tohto režimu, sú **navyše oslobodené od DPH**, ak ich ročný obrat nepresiahne 300 000 RON (približne 60 000 EUR).

Režim mikropodnikateľa je obzvlášť atraktívny pre malé podniky s vysokými ziskovými maržami, keďže daň sa počíta skôr z predaja ako zo zisku. To môže byť výhodné najmä vtedy, keď je zisková marža vyššia ako 18,75 %.

• Švédsko (*Förenklad årsbokslut*)

✓ *zjednodušené ročné účtovné závierky*

Švédsko má system „Förenklad årsbokslut“ – **zjednodušené ročné účtovné závierky**, ktorý umožňuje malým spoločnostiam s ročným obratom do 261 894 EUR (3 miliónov SEK) zjednodušiť svoje účtovníctvo a daňové priznania.

Živnostníci sa musia zaregistrovať pre DPH, ak ich ročný obrat presiahne 80 000 SEK (cca 7 000 EUR). Štandardná sadzba DPH je 25 %, so zníženými sadzbami 12 % a 6 % pre určité služby a produkty. Majitelia malých podnikov môžu využívať zjednodušené spôsoby fakturácie na zníženie administratívnej záťaže.

• Slovinsko (*Paušalno obdavčenje*)

✓ *paušálne náklady*

V tomto režime sa základ dane vypočítava z **paušálnych nákladov**, ktoré predstavujú 80 % príjmov. Pri príjme presahujúcom 50 000 EUR je zrážka 40 %. Daňové úľavy nie je možné uplatniť a straty nie je možné uplatniť. Sadzba dane z príjmu právnických osôb je 19 %.

Živnostníci sa musia registrovať pre DPH, ak ich ročný obrat presiahne 50 000 EUR. Štandardná sadzba DPH je 22 %, so zníženými sadzbami 9,5 % pre niektoré produkty a služby.

• Španielsko (*RETA/Régimen de módulos*)

✓ *osobitný režim sociálneho zabezpečenia*

✓ *system priameho odhadu*

✓ *daňové stimuly pre malých živnostníkov* (*Ceuta a Melilla*)

✓ *znížené sadzby dane* (*Kanárske ostrovy*)

Osobitným španielskym nariadením je „*Régimen Especial de Trabajadores Autónomos*“ (RETA), osobitný režim sociálneho zabezpečenia pre samostatne zárobkovo činné osoby. Vymeriavací základ na odvody si môžu živnostníci zvoliť v stanovenom rámci.

Paušálne zdanenie (*Régimen de módulos*): Pre samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré platia dane prostredníctvom modulárneho systému, existujú výrazné daňové úľavy. Patrí medzi ne 5% zníženie platieb daní v prvom štvrtroku a až 35% pre ťažko zasiahnuté sektory, ako sú hotely a reštaurácie.

Samostatne zárobkovo činné osoby majú možnosť prejsť zo systému objektívneho odhadu (*estimación objetiva*) na **systém priameho odhadu** (*estimación directa*) bez viazanosti na obvyklé trojročné záväzky.

Živnostníci sa musia registrovať pre DPH, ak ich ročný obrat presiahne 85 000 EUR. Snahou je eliminovať štvrtročné vykazovanie DPH pre živnostníkov s obratom pod touto hranicou. Očakáva sa, že táto zmena bude plne implementovaná do januára 2025.

Ceuta a Melilla, dve autonómne mestá v Španielsku, ponúkajú aj **daňové stimuly pre malých živnostníkov**. V týchto regiónoch je sadzba dane z príjmov právnických osôb znížená o 50 %. Toto zníženie sa vzťahuje aj na daň z príjmov živnostníkov a živnostníkov. Okrem toho existujú ďalšie zľavy na dani z obratu, ktorá je v týchto mestách len 10 %, na rozdiel od celoštátneho priemeru 21 %.

Kanárske ostrovy majú svoj vlastný daňový režim, *Régimen Económico y Fiscal de Canarias (REF)*. Živnostníci a malé firmy využívajú rôzne daňové úľavy:

- Znížená sadzba dane z príjmu právnických osôb: Všeobecná sadzba dane z príjmu právnických osôb sa pri splnení určitých podmienok znižuje na 4 %.
- ZEC ZEC: Spoločnosti registrované v špeciálnej zóne Kanárskych ostrovov (ZEC) môžu tiež využiť zníženú sadzbu dane vo výške 4 %.
- Znížená sadzba DPH: Na Kanárskych ostrovoch sa namiesto DPH uplatňuje „Impuesto General Indirecto Canario“ (IGIC). Všeobecná sadzba IGIC je 7 %, čo je menej ako štandardná španielska sadzba DPH.

• **Taliansko** (*Forfettario režim*)

✓ *zjednodušené zdanenie s pevnou sadzbou dane*

Taliansky režim rovnej dane „*Regime Forfettario*“ ponúka **zjednodušené zdanenie s pevnou sadzbou dane 15 %** zníženou na 5 % počas prvých piatich rokov. Je účinný od 1. januára 2015 a je určený pre jednotlivcov s komerčnými, umeleckými alebo slobodnými aktivitami.

Ročný príjem nesmie presiahnuť 85 000 EUR. Pre nové podniky sa táto suma vypočíta pomerne. Náklady na zamestnancov môžu dosiahnuť maximálne 20 000 EUR. Vylúčení sú tí, ktorí využívajú osobitné predpisy o DPH, žijú mimo EÚ alebo EHP, nezarábajú 75 % svojich príjmov v *Taliansku*, sú v partnerstve alebo majú príjem zo závislej činnosti za predchádzajúci rok vyšší ako 30 000 EUR. Spoločnosti v režime paušálnej dane sú oslobodené od DPH a nemusia ju uvádzať na faktúrach. Ak sa prekročí hranica 85 000 EUR, ale zostane pod 100 000 EUR, režim platí aj v aktuálnom roku. Pri prekročení 100 000 EUR sa okamžite prechádza na bežný daňový režim.

4. Príklady dobrej praxe¹⁷

Podnikateľské prostredie v Slovenskej republike ovplyvňuje veľké množstvo faktorov. Každý z týchto faktorov môže byť zlepšovaný aj prostredníctvom podpory zo strany štátu či verejného sektora.

Prvou je oblasť **znižovania byrokracie a administratívnej záťaže podnikov**. Ide o oblasť, ktorá univerzálne zlepšuje podnikateľské prostredie a zároveň patrí medzi oblasti, kde podnikatelia v Slovenskej republike vidia možnosti zlepšovania. Druhou sú **trendy prepájania podpory podnikania vo vybraných sektoroch či segmentoch**, ktoré predstavujú naplnenie aj širších spoločenských cieľov. Tretou vybranou oblasťou sú **aktivity zamerané na rast podnikov**, ktorý sa ukazuje v prípade Slovenskej republiky ako jedna z významných bariér rozvoja podnikania. Poslednou vybranou oblasťou je **podpora spolupráce**, ktorá sa ukazuje ako kľúčová pri dosahovaní výsledkov podnikov, najmä v oblasti inovácií.

4.1 Znižovanie byrokracie a administratívnej záťaže

Tento typ opatrení patrí medzi univerzálne a podnikmi veľmi žiadané spôsoby podpory podnikateľského prostredia. Súčasťou tohto typu opatrení je aj zvyšovanie informovanosti a prístupu k informáciám pre podnikateľov založených na princípe „one stop shop“. Medzi príklady úspešných opatrení môžeme zaradiť napr.:

✓ **Grantový vládny portál v Singapure**

Ide o jednotné miesto, kde môžu podnikatelia získať informácie o všetkých dostupných podporách a grantoch zo strany vlády. Informácie tu môžu nielen získať, ale priamo cez portál spravujú aj podávanie a administráciu prípadných žiadostí. Výrazne tak redukuje pre podnikateľov čas s vyhľadávaním a riadením grantov a podnikom ponúka zjednodušený a efektívny spôsob prístupu k finančnej podpore.

✓ **Systém KATA v Maďarsku**

Jeden zo spôsobov ako znižovať byrokraciu je aj výrazná redukcia potreby účtovania a účtovných dokladov pri podnikaní jednotlivcov, ktoré možno nazvať „drobným podnikaním“. Príkladom môže byť **systém KATA** v Maďarsku. V rámci tohto systému má podnikateľ stanovenú fixnú daň z príjmov, ako aj odvody do sociálneho zabezpečenia, ktoré sú nižšie ako štandardné, ale zároveň nemusí vôbec riešiť náklady a ich účtovanie. Pre tento typ vykazovania platí, že limit príjmov je 12 mil. HUF (cca 32 000 EUR). Tento systém bol veľmi úspešný, aj keď jeho rizikom bola možnosť nahrádzať ním aj klasické zamestnanie, preto boli v roku 2021 sprísnené pôvodné podmienky, napr. nemohli mať podnikatelia príjem len od jedného klienta, aby sa to nepoužívalo ako náhrada pracovného pomeru (fiktívny živnostník). Záujem o túto formu však ukázal dopyt po jednoduchej a transparentnej forme malého podnikania. Podobný systém voľby paušálneho zdaňovania majú aj v Poľsku.

✓ **E-Residency Program v Estónsku**

Program výrazne zjednodušuje proces začatia a vedenia podniku na diaľku. Umožňuje nerezidentom založiť a spravovať estónsku spoločnosť online a poskytuje prístup k rôznym elektronickým službám, vrátane digitálnych podpisov, bankovníctva a podávania daňových priznaní. Program zefektívňuje administratívne postupy, znižuje papierovanie a ponúka užívateľom digitálnu platformu pre podnikateľov.

¹⁷ Slovak Business Agency: Porovnanie podmienok podnikania v krajinách strednej Európy (2023). Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Porovnanie-podmienok-podnikania-v-krajinach-strednej-Europy.pdf>

✓ **Business fórum pre lepšiu reguláciu v Dánsku**

Dôležitou súčasťou spolupráce je aj jej ukotvenie v rámci rozhodovacích a legislatívnych procesov. V Dánsku napr. vytvorili *Regelforum*, čo je rada s 19 členmi, zloženú primárne zo zástupcov podnikateľov, ale aj so zastúpením akademickej sféry, či neziskovej sféry venujúcej sa podpore podnikania. Ich hlavnou úlohou je pomáhať a poukazovať na konkrétne aspekty, ktoré sťažujú podnikateľské prostredie. Fórum tieto opatrenia predkladá vláde a tá je viazaná tieto opatrenia zaviesť, čiastočne zaviesť alebo zdôvodniť a verejne vysvetliť ich nezavedenie. Fórum vláde predložilo od roku 2012, kedy vzniklo, viac ako 1 500 konkrétnych opatrení, z ktorých vláda viac ako 700 plne zaviedla do praxe. Rada sa primárne venuje zjednodušovaniu existujúcich pravidiel, podpore digitalizácie riešení, GDPR problematike a hodnoteniu realizovaných opatrení.

4.2 Podpora nových schém prepájajúcich viac spoločenských cieľov

Druhou veľkou skupinou príkladov dobrej praxe sú schémy, ktorých cieľom je nielen stimulovať podnikanie a využiť tieto aktivity na plnenie ďalších cieľov, ktoré predstavujú prioritu vlády z pohľadu jej rozvojových cieľov. Tieto ciele nie sú univerzálne pre všetky krajiny, preto nie je možné priamo prevziať jednotlivé schémy. Vo všeobecnosti však existujú prierezné témy, ktoré sa často objavujú v jednotlivých krajinách, a to najmä oblasť podpory životného prostredia, cirkulárnej ekonomiky, sociálneho podnikania, podnikania univerzít.

✓ **Podpora sociálneho podnikania vo Veľkej Británii**

Úspech sociálneho podnikania vo Veľkej Británii je výsledkom dlhodobej aktívnej stratégie, ktorá zahŕňa podporu viacerých kľúčových aspektov. Vďaka tomu už tento systém vytvoril viac ako 2 mil. pracovných miest. Súčasťou systému bola legislatívna podpora a ukotvenie sociálneho podnikania, napr. prostredníctvom vytvorenia *Community Interest Company* v roku 2005, čo je právna forma kombinujúca princíp neziskovej organizácie a s. r. o., ktorá vyžaduje sociálny rozmer aktivít, ale zároveň v určitej miere umožňuje aj vytváranie a rozdeľovanie zisku. Zároveň vláda realizovala veľké množstvo podporných programov ako *Big Society Capital* alebo *Social Investment Tax relief*, pričom vo viacerých z nich išlo aj o zapojenie súkromného kapitálu do procesov podpory sociálneho podnikania.

Zároveň sa vytvoril veľký a silný podporný ekosystém, napr. formou *Social Enterprise UK*, čo je združenie sociálnych podnikov, ktoré aktívne realizuje spoločné aktivity a výmenu skúseností, ale pomáha aj napr. so zapájaním sa firiem do verejných zákaziek, alebo realizuje viacero sieťovacích aktivít. Zároveň pracuje aj na marketingu tohto konceptu a propagácií úspešných príkladov, každoročne udeľuje cenu *Social Enterprise award* v 15 rôznych kategóriách, ktorá sa teší výraznej mediálnej publicite. Do tohto systému patrí aj kompletne vybudovaný vzdelávací systém špeciálne pre tento typ podnikateľov, vrátane napr. súkromne fungujúcej „*Schools for social entrepreneurs*“.

✓ **Inovačný program pre zelené technológie v Nemecku**

Ide o jeden z najdlhšie fungujúcich podporných programov, ktorý už od roku 1979 podporuje firmy pri zavádzaní inovatívnych, ekologických a technických procesov do praxe. Financované projekty až do výšky 7,5 mil. EUR sú príkladmi toho, ako môže byť investícia do procesov šetrných k životnému prostrediu ekologicky a ekonomicky úspešná a poskytnúť ostatným spoločnostiam rozhodujúci stimul na používanie technológií šetrných k životnému prostrediu, alebo na ďalší rozvoj vlastných procesov s ohľadom na ochranu životného prostredia. Fond si pre každú výzvu určuje aktuálnu investičnú prioritu, pričom niektoré aktivity financuje priebežne. Financovanie môže byť formou investičnej dotácie alebo úrokového zvýhodnenia pôžičky. Financovanie je len do výšky 20 % pre veľké spoločnosti a do výšky 30 % pre MSP. Všetky podporené projekty sú zverejnené na stránkach programu.

✓ **Innovation Fund v Dánsku**

Dánsko výrazne investuje do zelených riešení a zelenej ekonomiky. Vďaka tomu dokázalo za 30 rokov zdvojnásobiť svoje HDP, pritom zároveň znížilo spotrebu vody o 40 % a rast spotreby energie dosiahol len 6 %. Podarilo sa to vďaka celej stratégii opatrení, vrátane podpory podnikov zameranej na výskum a zavádzanie inovatívnych zelených riešení. Jedným z nich je vytvorenie inovačného fondu. V súlade s dlhodobými strategickými zámermi tento fond vyhlasuje jednotlivé výzvy. Napr. jedny z priorit sú technológie na znižovanie CO₂, zelené palivá pre priemysel a dopravu, cirkulárna ekonomika, alebo ekologické poľnohospodárstvo. Ide tak o nástroj, ktorý sa nesnaží len aplikovať existujúce riešenia zelenej ekonomiky, kam smeruje väčšina podpory v rámci SR, ale prichádza s novými riešeniami v tejto oblasti. Podporuje tiež zapojenie podnikov do medzinárodnej spolupráce pri tomto vývoji. V roku 2021 investoval viac ako 1,6 mld. EUR a momentálne podporuje viac ako 2 400 projektov. Funkčne ide o nezávislý štátny orgán patriaci pod Ministerstvo školstva, ktoré mu alokuje rozpočet, ale fond si sám určuje jednotlivé priority. Správnu radu fondu musia tvoriť členovia, ktorí majú aj skúsenosti zo súkromného sektora a vyhláška definuje aj konflikt záujmov pre týchto členov.

✓ **Digital transformation fund v Írsku**

V rámci tohto fondu existuje široké spektrum grantových možností, ktoré sa zameriavajú na rôzne aspekty digitálnej transformácie v podnikoch. Detailnejšie informácie o vybraných schémach sú uvedené nižšie. Cieľom je výrazne napomôcť a urýchliť využívanie digitálnych riešení v MSP. Okrem priamej podpory podnikov sa vytvorí aj digitálny portál, ktorý umožní podnikom posúdiť vlastnú digitálnu pripravenosť a zároveň im ukáže príležitosti v oblasti digitálnej transformácie. Fond je spravovaný *Enterprise Ireland*, čo je vládna organizácia zodpovedná za rozvoj a rast írskych podnikov na svetových trhoch. Ide o jeden z mnohých programov agentúry, pričom tento je financovaný z Plánu obnovy. Súčasťou budú aj štyri centrá digitálnych inovácií s podobným zameraním ako sa pripravujú v rámci SR.

4.3 Príklady dobrej praxe pri uplatňovaní paušálnych výdavkov¹⁸

Pri výbere štátov pre príklady dobrej praxe (*Rakúsko, Poľsko, Slovinsko*) sme zohľadnili podobnú ekonomickú štruktúru a príbuznú geografickú polohu. Medzi hlavné kritéria pri výbere príkladov najlepšej praxe v oblasti uplatňovania paušálnych výdavkov patrili sadzby paušálnych výdavkov, maximálny limit pri uplatňovaní paušálnych výdavkov, ročný príjem, resp. obrat z ktorého sa môžu uplatniť paušálne výdavky. Pre ucelený pohľad na uvedenú problematiku boli súčasťou výberu aj špecifiká krajín pri uplatňovaní paušálnych výdavkov.

• **Rakúsko¹⁹**

FO-podnikatelia (SZČO) majú možnosť uplatniť si tzv. základný paušál na prevádzkové náklady percentom z čistého príjmu v závislosti od predmetu podnikateľskej činnosti t. j. vo výške 6 %, maximálne do výšky **13,20 tis. EUR** (výučba a vedecké činnosti, obchodné a technické poradenstvo, správa majetku alebo literárna činnosť) a vo výške 12 %, maximálne do výšky **26,40 tis. EUR** (odborná činnosť). Základný paušál je možné uplatniť v prípade, ak čistý ročný príjem SZČO nepresiahne 220 tis. EUR. Okrem základného paušálu majú niektorí živnostníci možnosť súbežne

¹⁸ Zdroj: Slovak Business Agency: Komparácia paušálnych výdavkov (2023). Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/02/Kompar%C3%A1cia-pau%C5%A1%C3%A1lnych-v%C3%BDavkov-SZ%C4%8CO-v-SR-a-%C4%8CR.pdf>

¹⁹ Dostupné online: <https://www.wko.at/steuern/basispauschalierung>

uplatniť si paušál, ktorý podlieha osobitým nariadeniam o paušalizácii. Príkladom je paušálna sadzba pre malé podniky, ktoré nepresiahnu príjem v priebehu bežného obchodného roka 35 tis. EUR. V takomto prípade majú malé podniky zamerané na výrobnú činnosť možnosť uplatnenia 45 % sadzby z dosiahnutého príjmu a podniky poskytujúce služby 20 % sadzby z dosiahnutého príjmu.

- **Poľsko**²⁰

V Poľsku si môže uplatniť paušálne výdavky SZČO aj zamestnanec. SZČO si môže paušálne výdavky uplatniť vo výške **20 %** a **50 %** z dosiahnutého zdaniteľného príjmu za príslušné zdaňovacie obdobie. Paušálne výdavky vo výške 50 % nie je možné uplatniť na všetky nezávislé činnosti. Zákon presne špecifikuje, na ktoré podnikateľské činnosti sa vzťahuje 50 % paušál, pričom v rámci uvedeného paušálu je stanovený maximálny limit vo výške **120 tis. PLN** (28,063.-EUR)²¹. Špecifikom v rámci uplatňovania paušálnych výdavkov vo výške 20 % je, že nemá stanovený maximálny limit. Paušálne výdavky sú členené do príslušných kategórií, pričom pri všetkých kategóriách je možné znížiť základ dane o sociálne poistenie.

- **Slovinsko**²²

V Slovinsku si môže paušálne výdavky uplatniť SZČO vykonávajúca živnosť, pričom môže ísť o hlavnú ako aj vedľajšiu živnosť. Pri vykonávaní živnosti ako hlavnej činnosti si môže SZČO uplatniť paušálne výdavky vo výške **80 %** z dosiahnutého príjmu za predošlé zdaňovacie obdobie nepresahujúceho **100 tis. EUR**, avšak maximálne do výšky **80 tis. EUR**. Zároveň takáto SZČO je povinná platiť zdravotné poistenie aspoň 5 po sebe nasledujúcich mesiacov. Pri vykonávaní živnosti ako vedľajšej činnosti si môže SZČO uplatniť paušálne výdavky vo výške **80 %** z dosiahnutého príjmu za predošlé zdaňovacie obdobie nepresahujúceho **50 tis. EUR**, avšak maximálne do výšky **40 tis. EUR**.

---

²⁰ Spracované na základe internej komunikácie medzi Slovak Business Agency (SBA) a MF PL

²¹ Podľa kurzu NBS (september 2024, 1 EUR – 4,276 PLN)

²² Zdroj: https://www.fu.gov.si/en/business_events_businesses/determining_the_method_for_assessing_the_tax_base/

5. Opatrenia na základe príkladov dobrej praxe²³

Táto časť obsahuje návrh niektorých opatrení, ktoré vychádzajú z pôvodne uskutočnených analýz²⁴, ako aj z príkladov dobrej praxe. Zlepšovanie podnikateľského prostredia a ekonomického rozvoja štátov je kontinuálny proces, pričom objem možných opatrení je vždy veľmi rozsiahly.

- **Opatrenia:**
- Aktivizovať súkromný kapitál
- Vzdelávanie v oblasti podnikateľských zručností
- Dôraz na programy podporujúce rast podnikov
- Identifikovať prioritné oblasti
- Znižovanie administratívnej záťaže
- Jednoduchý spôsob daňového a odvodového zaťaženia
- Podporovať digitalizáciu podnikov a verejného sektora
- Aktívna spolupráca štátu, podnikov a univerzít pri riešení globálnych výziev.

✓ Viac aktivizovať súkromný kapitál

Príklady zo štátov západnej Európy ukazujú, že je dôležité aktivizovať aj súkromný kapitál pre rozvoj vlastných podnikov. Prístup ku kapitálu síce nepredstavuje v SR zásadnú bariéru, ale stále v prieskumoch figuruje ako jedna z bariér podnikania. Vhodne zameranou schémou podpory, alebo daňovými úľavami by tak pre fyzické, ako aj právnické osoby mohlo prísť k navýšeniu záujmu investovať do MSP. To by mohlo doplniť chýbajúce zdroje pre kľúčové transformačné procesy ako investovanie do zelených technológií, alebo digitálnej transformácie.

✓ Zlepšiť vzdelávanie v oblasti podnikateľských zručností

Pri čoraz väčšej globalizácii a voľnom pohybe kapitálu sa kľúčovým aspektom stáva ľudský kapitál v štáte a z pohľadu podnikania to znamená pripravených a kompetentných podnikateľov. Pre úspešnosť MSP tak nestačí len vytvárať adekvátne podnikateľské prostredie, ale aj aktívne pracovať na tom, aby štát dokázal pomáhať školám vychovávať kvalitných podnikateľov. Tento aspekt je nielen v SR hodnotený v rebríčkoch ako jeden z najhorších. Je tiež kľúčový pre reagovanie na globálne trendy spojené s digitalizáciou.

Z príkladov vo svete môžeme vidieť viacero spôsobov, akými je to možné dosahovať, od prípravy špecializovaných vzdelávacích programov pre podnikateľov priamo spojených s praxou budovania podniku, cez zavádzanie predmetu *podnikanie* v iných odboroch (pri štúdiu IT, priemyselných pozícií a pod.), až po budovanie podporných mechanizmov, ako sú univerzitné podnikateľské inkubátory či mentorské centrá.

✓ Klásť väčší dôraz na programy podporujúce rast podnikov

Počty podnikov ukazujú, že SR nemá problém s dynamikou vzniku podnikov. Máme na obyvateľa výrazne vyšší počet podnikateľských subjektov než iné štáty EÚ. Máme však malý podiel MSP, veľkú časť podnikov tvoria mikropodniky. Prítom práve rastúce MSP tvoria základ rastu zamestnanosti a pridanej hodnoty. Štúdie tiež ukazujú, že k tomuto rastu častejšie dochádza pri už

²³ Slovak Business Agency: Porovnanie podmienok podnikania v krajinách strednej Európy (2023). Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Porovnanie-podmienok-podnikania-v-krajinach-strednej-Europy.pdf>

²⁴ Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/analyzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia>

etablovaných podnikoch. Je preto dôležité klásť dôraz na nástroje, ktoré pomôžu existujúcim podnikom rásť – napr. pomocou podpory exportu do zahraničia, vytváraním nových distribučných kanálov (napr. online predaj či export), či pridávaním nových produktov. Najmä z ohľadom na odvetvovú špecializáciu SR je jednou z možností, ktoré sa napr. intenzívne podporuje v *Maďarsku*, podpora zapájania domácich podnikov do subdodávateľských sietí globálnych korporácií. Viaceré takéto programy už fungujú, ich podporu je však vhodné navýšiť oproti iným existujúcim schémam.

✓ **Identifikovať prioritné oblasti spoločensky prospešného podnikania**

Jedným z posledných trendov je nasmerovať súkromný sektor a podnikanie do oblastí, ktoré majú širší spoločenský význam. Nedostatok finančných zdrojov a vysoká zadlženosť štátov vyžaduje, aby použité zdroje dokázali súčasne riešiť viac problémov štátu. Najčastejšie ide o sociálne aspekty či životné prostredie. SR nemá v tomto jasné strategické zameranie, čo považuje za vhodný segment, na ktorý by mohla sústrediť svoje úsilie. Následne na to je možné v tomto smere pripraviť širokú paletu nástrojov. Medzi doteraz existujúce nástroje môžeme zaradiť sociálne podnikanie a výzvy smerom k energetickej efektívnosti a podpore ochrany životného prostredia. V porovnaní s inými krajinami však absentujú programy zamerané na samotný výskum a vývoj zeleno orientovaných technológií alebo produktov. Z hľadiska odvetvovej štruktúry podnikov by táto transformácia mohla smerovať najmä do tradičných sektorov, ako sú drevospracujúci či strojársky priemysel, kde má SR konkurenčné výhody.

✓ **Pokračovať v znižovaní administratívnej záťaže**

Nízka administratívna záťaž je jeden z faktorov globálnej konkurencieschopnosti domácich podnikov. Výsledky porovnávania v rámci iných štátov ukazujú, že v tomto smere sa podnikateľské prostredie v posledných rokoch zlepšuje, stále však ešte v prieskumoch SR nepatrí medzi lídrov v tejto oblasti. Okrem pokračovania v systéme „jeden dnu, dva von“ je vhodné pozornosť zamerať aj na zjednodušenie prístupu k informáciám na princípe „one stop shop“, či už pri zakladaní podniku, prístupe podnikov ku grantom alebo k službám štátu. To zároveň pomáha aj digitálnej transformácii.

✓ **Zaviesť jednoduchý spôsob daňového a odvodového zaťaženia pre malých podnikateľov**

Skúsenosti z *Maďarska* aj *Poľska*, kde majú zjednodušené spôsoby vykazovania a zdaňovania pre malých podnikateľov do určitého limitu, ukazujú, že tieto formy sú pomerne populárne a môžu byť aj jedným z dôvodov väčšieho podielu živnostníkov v týchto štátoch. Pri dobrom nastavení to môže mať aj pozitívny efekt z pohľadu príjmov štátu, vzhľadom na to, že veľká časť podnikateľov neplatí vysoké dane z príjmov. Môže to byť aj motivačný nástroj pre tých, ktorí uvažujú o začatí podnikania, ale majú obavy z účtovníctva a správneho vykazovania výdavkov.

✓ **Podporovať digitalizáciu podnikov a verejného sektora ako jeden z kľúčových nástrojov kvalitného podnikateľského prostredia**

Digitalizácia je považovaná za jeden z dôležitých aspektov budúcej konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov (WEF, 2022). Vo svetových rebríčkoch však v tejto oblasti patrí SR skôr medzi horšie hodnotené krajiny spomedzi štátov EÚ, ako aj z ostatných štátov V4. Niektoré opatrenia sa plánujú realizovať z Plánu obnovy. Programy na podporu online predaja a exportu, alebo programy na prepájanie podnikov a tvorcov digitálnych riešení, by mohli zlepšiť pozíciu SR v oblasti digitálnej transformácie.

✓ **Podporovať aktívnejšiu spoluprácu štátu, podnikov a univerzít pri riešení globálnych výziev.**

V rámci globálnych trendov sa čoraz väčší dôraz kladie aj na spolupracujúce podnikanie, ktoré pomáha prepájať kapacity podnikov a verejného sektora. Práve intenzita spolupráce je výrazne vyššia v úspešnejších krajinách a regiónoch. Pre SR je dôležité podporovať spoluprácu najmä v oblastiach, ktoré smerujú k naplneniu všetkých vyššie uvedených bodov. Príklady úspešných foriem spolupráce, ktoré by mohli fungovať aj v rámci SR sú vytvorenie obdoby „Regelfóra“ z *Dánska*, vytvorenie spoločných platforiem na kontakt tvorcov digitálnych riešení a podnikov inšpirovaných príkladom z *Estónska*, spoluprácu pri podnikateľskom vzdelávaní a podobne.

6. Návrhy ďalších možných odporúčaní a opatrení²⁵

Podľa živnostenského stavu, ako aj stavu SZČO a MSP v prostredí štátov EÚ, sme zhrnuli niekoľko odporúčaní, špecificky určených **na zlepšenie podmienok živnostenského podnikania na Slovensku**. Tiež prinášame na základe existujúcich analýz a po osobných konzultáciách s agentúrou Slovak Business Agency a Slovenským živnostenským zväzom návrhy ďalších možných odporúčaní a opatrení, ktoré by zlepšili podmienky podnikania v SR.

K ekonomickým faktorom charakterizujúcim kvalitu podnikateľského prostredia možno zaradiť najmä:

- DPH (hranica výšky obratu pre registráciu)
- Paušálne limity výdavkov (nezdaniteľné minimum)
- Režim paušálnej dane
- Zlepšenie sociálneho povedomia
- Prijatie účinných opatrení na elimináciu rizika vzniku druhotnej platobnej neschopnosti
- Medzigeneračná výmena v podnikaní (prevody podniku, personálne aspekty)

✓ Hranica obratu DPH

Ak by sa hranica 49 790 EUR upravovala o infláciu, dnes by mala dosahovať 76 630 EUR. Alternatívne môžeme využiť prepočet pomocou priemernej mzdy, keďže v slovenskom kontexte sa niekedy tržby živnostníka prezentujú ako hrubý príjem a porovnávajú sa so mzdou zamestnanca. V roku 2009 bola priemerná mzda 744 EUR, limit 49 790 EUR tak predstavoval 67-násobok priemernej mzdy. Priemerná mzda v roku 2022 dosiahla 1 304 EUR. Hranica pre DPH tak predstavuje už len 37-násobok priemernej mzdy. Poklesla tak pri použití mzdovej metriky o 55 %.

V *Rumunsku* bola hranica nastavená na 88 500 EUR. V porovnaní s priemernou mesačnou mzdou 5 380 rumunských lei (asi 1089 EUR) je táto hranica nastavená na približne 56-násobok priemernej mzdy. Pre podnikateľov v *Rumunsku* to znamená, že majú oveľa dlhší časový rámec na zaplatenie DPH, než majú podnikatelia na Slovensku. *Taliansko* má tiež vyšší limit registrácie DPH (65 000 EUR v roku 2021), *Francúzsko* má pre podnikanie s tovarom limit 85 800 EUR (a pre podnikanie so službami limit 34 400 EUR) a *Írsko* má limit 75 000 EUR pre podnikanie s tovarom a 34 400 EUR pre podnikanie so službami. Výška limitu sa môže na základe článku 395 smernice o DPH upraviť na základe žiadosti členského štátu, podľa ktorej Európska komisia vypracuje návrh rozhodnutia.

Takto postupovala *Česká republika*, kde vláda 2. 11. 2021 odsúhlasila poverenie Ministerstvu financií ČR, aby požiadalo Európsku komisiu o zvýšenie limitu zo súčasných 1 mil. CZK na 2 mil. CZK. ČR požiadala o zvýšenie súčasnej prahovej hodnoty na konci roka 2021 z 35 000 EUR na 85 000 EUR do 31. 12. 2024. Žiadosti ČR bolo vyhovené koncom mája 2022. Minister financií ČR vyhlásil, že limit bude platiť od nového roka, a tým ubudne až 105 tis. platcov DPH. Od 1. 1. 2025 budú môcť všetky členské štáty zvýšiť prahovú hodnotu až na sumu 85 000 EUR.

²⁵ Zdroj: [Porovnanie podmienok podnikania v krajinách strednej Európy \(monitoringmsp.sk\)](https://monitoringmsp.sk)

✓ Limit paušálnych výdavkov

Od roku 2017 bol stanovený maximálny limit paušálnych výdavkov na 20 tis. EUR a tento limit sa odvtedy nezmenil, čo nezohľadňuje zmeny v inflácii. Riešením by mohlo byť viazanie maximálneho limitu paušálnych výdavkov na makroekonomické ukazovatele, konkrétne na infláciu, pretože tá ovplyvňuje rast nákladov a cien. Inflácia má vplyv nielen na náklady, ale aj na príjmy živnostníkov, a preto by sa maximálny limit paušálnych výdavkov mal prispôbiť inflácii, aby sa zachovala jeho hodnota.

Tabuľka č. 5 udáva hodnoty po zohľadnení reálnej a očakávanej inflácie (aktualizované na základe jarnej predikcie NBS z marca 2023).

Tab. č. 5 : Inflačne upravený limit paušálnych výdavkov

Rok	Percentuálny nárast inflácie	Navrhovaný max. limit paušálnych výdavkov
Počiatkový stav	0,00 %	20 000,00
2017	1,30 %	20 260,00
2018	2,50 %	20 766,50
2019	2,70 %	21 327,20
2020	1,90 %	21 732,41
2021	3,20 %	22 427,85
2022	12,10 %	25 141,70
2023*	10,50 %	27 781,60
2024*	6,70 %	29 643,00

Zdroj: NBS²⁶

²⁶ NBS. Ekonomický a menový vývoj jar 2023 (28. marec 2023).

Dostupné na: <https://nbs.sk/dokument/c2d01308-ee59-4632-b8a5-e252b60a4324/stiahnut?force=false>

Tab. č. 6: Porovnanie paušálne výdavky SR/ČR

SR a ČR		SR a ČR	
Paušálne výdavky		Skutočné výdavky	
Výhody	Nevýhody	Výhody	Nevýhody
Uplatnenie vyšších výdavkov v porovnaní so skutočnými výdavkami	Sledovanie maximálnych finančných limitov pre uplatnenie paušálnych výdavkov	Štruktúrovanejší prehľad o príjmoch a výdavkoch	Potreba rozlišovania daňových a nedaňových výdavkov. Riziko zahrnutia daňovo neuplatniteľných výdavkov
Nie je potreba vedenia účtovníctva a tiež vynaloženie finančných prostriedkov na účtovný program	Odpisy hmotného a nehmotného majetku nie je možné uplatniť ako daňový výdavok v skutočnej výške, vedú sa len v evidencii	Podklad pre tvorbu finančnej analýzy (s dôrazom na vedenie účtovníctva)	Preukázateľnosť výdavkov na základe príslušných dokladov
Nízke, alebo žiadne náklady spojené so spracovaním daňového priznania	Nie je možná kombinácia skutočných výdavkov a paušálnych výdavkov, existujú však výnimky	Zníženie základu dane o zákonné rezervy (s dôrazom na vedenie účtovníctva)	Vyššie nároky na orientáciu v legislatíve (zákon o dani z príjmov, zákon o účtovníctve)
Nezostavuje sa účtovná závierka, výkazy a iné	Evidencia čiastkových základov dane (odzrkadľujúcich príslušnú kategóriu príjmu a percentuálnu sadzbu)	Ako podklad pri žiadosti o dotácie a príspevky (s dôrazom na vedenie účtovníctva)	Sankcie za nedodržanie zákona o účtovníctve
Nenáročný spôsob kalkulácie paušálnych výdavkov, nízka časová a administratívna náročnosť. Nižšie nároky na orientáciu v legislatíve (zákon o dani z príjmov)	Nad rámec paušálnych výdavkov nie je možné uplatniť ďalšie výdavky (odpisy, mzdové náklady atď.)		Vyššia nákladovosť softwarového vybavenia (najmä pri vedení účtovníctva)
Určenie uvedeného spôsobu uplatňovania paušálnych výdavkov až pri podávaní daňového priznania	Uplatňovanie paušálnych výdavkov zo strany platcu DPH, len ak bol platcom DPH určitá časť zdaňovacieho obdobia		Potreba účtovania formou podvojného zápisu (v rámci vedenia účtovníctva)
Nie je potrebná preukázateľnosť výdavkov na základe príslušných dokladov (s výnimkou faktúr) a ich členenie na daňové a nedaňové výdavky	Platca DPH musí viesť samostatnú evidenciu o prijatých a uskutočnených plnení (vrátane daňových dokladov)		Zostavovanie účtovnej závierky, účtovných výkazov, povinnosť inventúry a inventarizácie
Uplatňovanie paušálnych výdavkov na dobrovoľnej báze	Výška paušálnych výdavkov je známa až na konci zdaňovacieho obdobia		
Zjednodušená forma evidencie (príjmov a pohľadávok)			

Zdroj: Vlastné spracovanie SBA²⁷

Celkový počet SZČO uplatňujúcich paušálne výdavky mal v SR rovnako ako v ČR za obdobie 2015 – 2020 pretrvávajúco rastúci trend. Rovnako ako v podmienkach SR, tak aj v podmienkach ČR

²⁷ [Komparácia-paušálnych-výdavkov-SZČO-v-SR-a-ČR.pdf \(monitoringmsp.sk\)](#)

predstavuje uplatňovanie paušálnych výdavkov najčastejšiu formu uplatňovania výdavkov zo strany SZČO. Na základe podaných daňových priznaní SZČO za rok 2021 bol podiel SZČO uplatňujúcich paušálne výdavky v podmienkach SR a ČR na úrovni viac ako 65 %. Druhou najčastejšou formou uplatňovania výdavkov v rámci štátov bola daňová evidencia. Najmenej využívanou formou uplatňovania výdavkov bolo vedenie účtovníctva.²⁸

✓ Režim paušálnej dane

Zaujímavú alternatívu pre živnostníkov do určitej veľkosti môže predstavovať tzv. režim paušálnej dane. V tomto režime je živnostník odbremený od väčšiny administratívnych úkonov spojených s administratívou daní a odvodov. Celú agendu si vybaví jednou paušálnou platbou (buď na ročnej, alebo alternatívne na mesačnej báze).

Paušálna daň bola na Slovensku platná v období 1999 – 2003. Počítala sa percentom z príjmov živnostníka (nie zisku), pričom záviselo na príjmovom pásme, v ktorom sa živnostník nachádzal (2 % z príjmov do 500 000 Sk, 2,25 % z príjmov do 1 000 000 Sk a 2,5 % z príjmov do 1 500 000 Sk), pričom minimálna výška bola 3 000 Sk.²⁹

K zrušeniu tohto režimu prišlo v rámci rozsiahlych daňových reforiem v roku 2004. Dôvody na zrušenie boli dva. Prvým dôvodom bola vízia rovnej dane naprieč celým daňovým systémom, ktorej paušálna daň odporovala. Druhým dôvodom bola daňová optimalizácia, keď podľa ministerstva financií „pred koncom obdobia si niektorí paušálni živnostníci nechali na seba previesť platby od podnikateľov, ktorí neplatili paušálnu daň, aby za províziu znížili ich daňový základ“³⁰.

Tieto dva argumenty je možné po 20 rokoch opäť prehodnotiť. Daňový systém sa z režimu rovnej dane za toto obdobie značne posunul a opäť aplikuje viacero sadzieb. Ku kontrole neoprávnenej optimalizácie daní má dnes Finančná správa SR oveľa širšiu paletu nástrojov, ktorá môže takúto činnosť obmedziť. Príkladom funkčnej paušálnej dane je dnes ČR.

• Český režim paušálnej dane

Režim paušálnej dane bol v ČR zavedený od januára 2021 zmenou zákona 586/1992 Sb. o daních z příjmů; vytvoril sa tzv. paušálny systém. Ten je založený na dobrovoľnosti a jeho hlavnými znakmi pre skupinu daňovníkov spĺňajúcich zákonné podmienky sú:

- ústretovosť voči daňovníkom,
- výrazné zníženie administratívnej záťaže daňovníkov v súvislosti s povinnosťami týkajúcimi sa dane z príjmov a tzv. poistného na verejné poistenie (poistné na dôchodkové poistenie a príspevok na štátnu politiku zamestnanosti, poistné na verejné zdravotné poistenie),
- spojenie týchto troch transakcií do jednej platby, ktorú daňovník zaplatí daňovému úradu,
- plnenie povinností v oblasti dane z príjmov a verejného poistenia bez podávania daňových priznaní a výkazov poistného,
- obmedzený rozsah oznamovacích povinností,
- výrazné zníženie neistoty v súvislosti s kontrolnými vstupmi daňovej správy,
- správu vykonávajú orgány Finančnej správy ČR v súlade s daňovým poriadkom.

²⁸ [Komparácia-paušálnych-výdavkov-SZČO-v-SR-a-ČR.pdf \(monitoringmsp.sk\)](#)

²⁹ zákon č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1999/366/20030601>

³⁰ SME. Paušálna daň zaniká (14. októbra 2003). Dostupné na: <https://www.sme.sk/c/1143649/pausalna-dan-zanika.html>

Daňovník v režime paušálnej dane musí v českom modeli splniť niekoľko podmienok³¹:

- je SZČO podľa zákona upravujúceho dôchodkové poistenie a zákona upravujúceho verejné zdravotné poistenie,
- nie je platiteľom DPH a nie je povinný sa registrovať pre DPH, s výnimkou registračnej povinnosti identifikovanej osoby,
- nie je spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti alebo komplementárom komanditnej spoločnosti,
- nie je dlžníkom, voči ktorému bolo začaté konkurzné konanie,
- v zdaňovacom období, ktoré bezprostredne predchádza príslušnému zdaňovaciemu obdobiu, neprekročil príslušné príjmy pre vybrané pásmo paušálnej sadzby dane, s výnimkou príjmov oslobodených od dane, príjmov, ktoré nie sú predmetom dane, príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou podľa osobitnej sadzby dane,
- v prvý deň príslušného zdaňovacieho obdobia nevykonáva činnosť, z ktorej plynú príjmy zo závislej činnosti, s výnimkou príjmov, z ktorých sa daň vyberá zrážkou podľa osobitnej sadzby dane,
- podá správcovi dane oznámenie o zaradení do paušálneho režimu, v ktorom si zvolí pásmo paušálneho režimu a najneskôr v posledný deň lehoty na podanie oznámenia o zaradení do systému paušálnej dane, podá oznámenie o začatí prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti podľa zákonov upravujúcich organizáciu a vykonávanie sociálneho poistenia a verejného zdravotného poistenia.

Režim paušálnej dane umožňuje živnostníkovi vysporiadať daňovo-odvodové povinnosti paušálnou mesačnou platbou v konštantnej výške podľa zvoleného režimu. Je to rozdiel oproti inštitútu paušálnych výdavkov (ktorý v ČR takisto funguje). Živnostník si v režime paušálnej dane sleduje len to, či jeho príjmy (tržby) neprekročili hranicu pásma (viď nižšie). Náklady sa v tomto režime vôbec neuplatňujú, pretože výška dane a odvodov je v danom pásme fixná.

S účinnosťou od roku 2023 prišlo v českom systéme k viacerým zmenám. Dôležitou zmenou bolo vytvorenie troch pásiem a posun maximálneho limitu z 1 mil. CZK na 2 mil. CZK.

Pásmo 1:

- príjem do výšky 1 000 000 CZK bez ohľadu na činnosť, z ktorej pochádza, alebo
- príjem do 1 500 000 CZK, ak najmenej 75 % príjmov zo samostatnej zárobkovej činnosti tvoria príjmy, na ktoré možno uplatniť výdavky vo výške 80 % alebo 60 % príjmov, alebo
- do 2 000 000 CZK, ak najmenej 75 % príjmov zo samostatnej zárobkovej činnosti tvoria príjmy, na ktoré možno uplatniť výdavky vo výške 80 % príjmov.

V tomto pásme je mesačná platba: 6 208 CZK, ktorá sa skladá z:

1. dane z príjmu vo výške 100 CZK,
2. sociálneho poistenia vo výške 3 386 CZK,
3. zdravotného poistenia 2 722 CZK.

Pásmo 2:

- príjmy do 1 500 000 CZK bez ohľadu na činnosť, z ktorej pochádzajú, resp.
- do 2 000 000 CZK, ak aspoň 75 % príjmov zo samostatnej zárobkovej činnosti tvoria príjmy, na ktoré možno uplatniť výdavky vo výške 80 % alebo 60 % príjmov.

V tomto pásme je mesačná platba: 16 000 CZK, ktorá sa skladá z:

1. dane z príjmu vo výške 4 963 CZK,
2. sociálneho poistenia vo výške 7 446 CZK,
3. zdravotného poistenia 3 591 CZK.

³¹ [Obecné informácie | Paušálna daň | Daň z príjmov | Daně | Daně | Finanční správa \(financnisprava.cz\)](#)

Pásmo 3:

- príjem do 2 000 000 CZK bez ohľadu na činnosť, z ktorej pochádza.

V tomto pásme je mesačná platba: 26 000 CZK, ktorá sa skladá z:

1. dane z príjmu vo výške 9 320 CZK,
2. sociálneho poistenia vo výške 11 388 CZK,
3. zdravotného poistenia vo výške 5 292 CZK.

Možné alternatívy slovenského modelu paušálnej dane

Na vytvorenie slovenského režimu paušálnej dane sa ponúka viacero alternatív. Faktory, ktoré je potrebné zvážiť:

- **Hranica na platenie sociálnych odvodov.** Hranica na platenie sociálnych odvodov predstavuje významnú daňovo-odvodovú bariéru, ktorá po dosiahnutí zásadne zdraží prevádzkovanie živnosti. V roku 2023 táto hranica dosahovala 7 824 EUR. Pokiaľ nepríde k zavedeniu ročného zúčtovania sociálnych odvodov, akýkoľvek režim paušálnej dane (so zahrnutím odvodov) by musel uvažovať aj o tejto hranici.
- **Hranica 15 % sadzby paušálnych výdavkov a povinnej registrácie na DPH.** Nie je nutné, aby režim paušálnej dane kopíroval tieto hranice, no z praktických dôvodov a pre prehľadnosť systému, by bolo vhodné, aby ich reflektoval.
- **Zahrnutie zdravotných odvodov do režimu paušálnej dane.** Zdravotné odvody sú z hľadiska svojho postavenia v daňovo-odvodovom režime špecifické. Zodpovedný za ich výber je iný subjekt (zdravotné poisťovne) a predstavujú de-facto „nákup“ produktu zdravotného poistenia. V prípade budúcich reforiem (napr. zavedenie zdravotného pripoistenia) by mohol byť režim paušálnej dane so zahrnutím zdravotných odvodov v konflikte s takouto reformou. Bez zahrnutia odvodov však režim paušálnej dane nedáva praktický zmysel (daňovník by musel naďalej pripravovať daňové priznanie). Preto môže byť alternatívou ponechanie samostatnej platby voči zdravotnej poisťovni, no suma zdravotných odvodov by bola fixná (pomerozo k sume daní z paušálneho režimu).
- **Nastavenie hraníc.** Keďže paušálny režim je z definície skokový a nie lineárny (celé pásmo má rovnakú daň a odvody, ktoré sa skokovo zmenia po prekonaní nastavenej hranice), oproti súčasnému stavu by ponúkal buď mierne výhodnejšie daňovo-odvodové podmienky (z hľadiska finančnej nákladnosti), alebo mierne horšie. Argumentom pre mierne horšie podmienky môže byť benefit v podobe výrazného zníženia administratívnych nákladov, argument pre mierne lepšie podmienky spočíva v tom, že finančná kalkulácia by u živnostníkov mohla prevážiť a „mierne horší“ variant by bol nevyužívaný.
- **Aplikácia daňového bonusu a iných dávok/úľav.** Kalkulácie a uplatňovanie niektorých nástrojov sociálnej politiky (daňový bonus, hypotéka pre mladých a pod.) vychádza z podaného daňového priznania. Ponúkajú sa minimálne dve alternatívy na riešenie. V jednoduchšej by nebolo tieto nástroje možné v paušálnom režime uplatniť (daňovník by si miesto toho zvolil štandardný režim), v zložitejšej by muselo prísť k úprave týchto nástrojov tak, aby rátili aj s možnosťou paušálneho režimu (napr. uplatnenie daňového bonusu, či hypotéky pre mladých priamo v platbe paušálneho režimu).

✓ Zvýšenie sociálnej ochrany

Primeraná sociálna ochrana samostatne zárobkovo činných osôb je obsiahnutá v „Európskom pilieri sociálnych práo“, ktorý vyhlásila Európska komisia, Európsky parlament a Európska rada. Uvedený text v bode 12. pod názvom *Sociálna ochrana* vyslovene uvádza, „Bez ohľadu na druh a trvanie pracovnoprávneho vzťahu majú pracovníci a za porovnateľných podmienok samostatne zárobkovo činné osoby právo na primeranú sociálnu ochranu.“

Slovenskí živnostníci a tiež SZČO majú nedostatočnú úroveň sociálnej ochrany, ktorá nie je porovnateľná so zamestnancami. Títo sú v nevýhode už tým, že v rámci podnikania ručia celým svojím majetkom, čím často vzniká finančné riziko pre celú ich rodinu. Zároveň nie sú sociálne chránení ani v prípade poškodenia zdravia pri práci, nebodaj úmrtia v dôsledku úrazu pri práci, ani choroby z povolania.

V susediacich krajinách ako sú *Pol'sko* alebo *Rakúsko* majú živnostníci **dostupný štátny systém úrazového poistenia a teda aj nárok na vyplácanie náhrad za poškodenie zdravia pri práci**. Na Slovensku sa nielenže takéto poistenie živnostníkom neposkytuje, ale orgány štátnej a verejnej správy nemajú ani základnú evidenciu úrazov a úmrtí SZČO v spojení s výkonom podnikania

V rámci Európskej únie sú veľmi rozdielne jednotlivé schémy sociálnej ochrany, čo je výsledkom odlišného historického vývoja. Napr. v *Maďarsku* je riziko pracovného úrazu a choroby z povolania kryté z invalidného poistenia, nemocenského poistenia a pozostalostného poistenia.

Ďalej v *Pol'sku* je okrem povinnej účasti SZČO aj pomerne vysoká sadzba poistného, ktorá je diferencovaná podľa nebezpečnostného rizika ekonomickej činnosti. Zamestnávateľia s počtom zamestnancov do 10 a SZČO platia jednotnú sadzbu poistného v hodnote 1,67 percenta z vymeriavacieho základu.

V *Rakúsku* je sadzba poistného pre zamestnávateľov jednotná, vo výške 1,2 percent z vymeriavacieho základu, avšak pre SZČO platí fixná suma 10,64 eura mesačne. V *Česku* majú úrazové poistenie spravované súkromnými poisťovňami. Nepokrytie SZČO úrazovým poistením nie je v členských krajinách EU ničím výnimočným, nakoľko sa okrem *Slovenska* a *Česka* týka aj *Belgicka*, *Bulharska*, *Cypru*, *Estónska*, *Francúzska* (úrazové poistenie pre SZČO pokrýva iba nepeňažné dávky, napr. úhradu zdravotných poplatkov), *Grécka* (s výnimkou remeselníkov), *Írska*, *Lotyšska*, *Holandska* a *Rumunsko*.³²

Slovenský živnostenský zväz navrhuje pôvodnú výšku odvodu SZČO do rezervného fondu solidarity znížiť na 2 % (úroveň odvodu za poistencov štátu) a 2,75 % presunúť do fondu úrazového poistenia, čím by sa vytvoril finančný základ pre poistenie SZČO v tomto poistení.

✓ Prijatie účinných opatrení na elimináciu rizika vzniku druhotnej platobnej neschopnosti

Skrátením maximálnej doby splatnosti faktúr v segmente B2B na 30 dní, zavedením nezávislého stavebného odborného dohľadu, zaviazaním objednávateľa, aby mohol priamo platiť aj subdodávateľom, pokiaľ tak neurobí generálny dodávateľ a iné opatrenia).³³ Na uvedené je potrebné reflektovať aj v kontexte verejného obstarávania.

³² Slovenský živnostenský zväz. Dostupné na: <https://www.szz.sk/stanoviska-a-vyhlasenia-szz/610-na-slovensku-absentuje-urazove-poistenie-szco-ministerstvo-prace-v-tom-problem-nevidi.html>

³³ Kauza Váhostav. Dostupné na: https://sk.wikipedia.org/wiki/Kauza_V%C3%A1hostav

✓ Medzigeneračná výmena v podnikaní

Legislatíva v oblasti rodinného podnikania, ktorá by sa mala zmeniť tak, aby bola umožnená medzigeneračná výmena v rodinných podnikoch.³⁴ Existuje spoločenská objednávka, aby bolo umožnené rodinným príslušníkom úspešne zrealizovať generačnú výmenu nielen z hľadiska riadenia, ale z hľadiska zachovania hodnôt a majetku, ktorú rodinné firmy vytvorili v období svojho pôsobenia, pričom v uvedenom smere existuje spoločenská objednávka **neuplatňovať transferové oceňovanie na medzigeneračné prevody majetku živnostníkov na ich nástupcov v podnikaní, pokiaľ sú členmi jednej rodiny, alebo tieto majetkové prevody oslobodiť od dane z príjmov.**³⁵

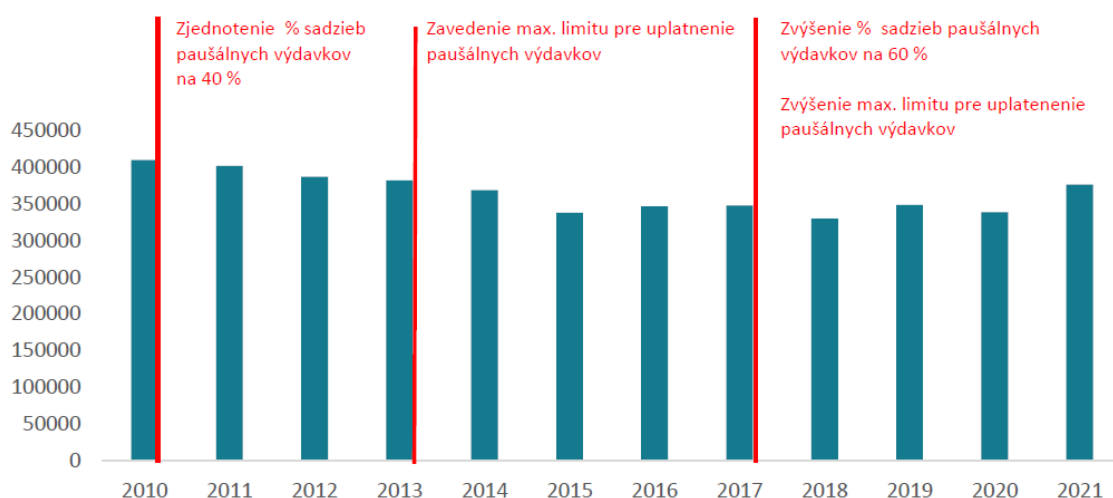
³⁴ VÝSKUMNÁ SPRÁVA. Dostupné na: https://digicrossgen.fmuk.eu/wp-content/uploads/2023/01/SK_Vyskumna-sprava-k-1.-etape-riesenia-projektu.pdf

³⁵ Význam živnostenského podnikania pre ekonomiku a spoločnosť. Dostupné na: <https://www.szz.sk/stanoviska-a-vyhlasenia-szz/731-tlacova-sprava-vyznam-zivnostenskeho-podnikania-pre-ekonomiku-a-spolocnost.html>

Zhrnutie

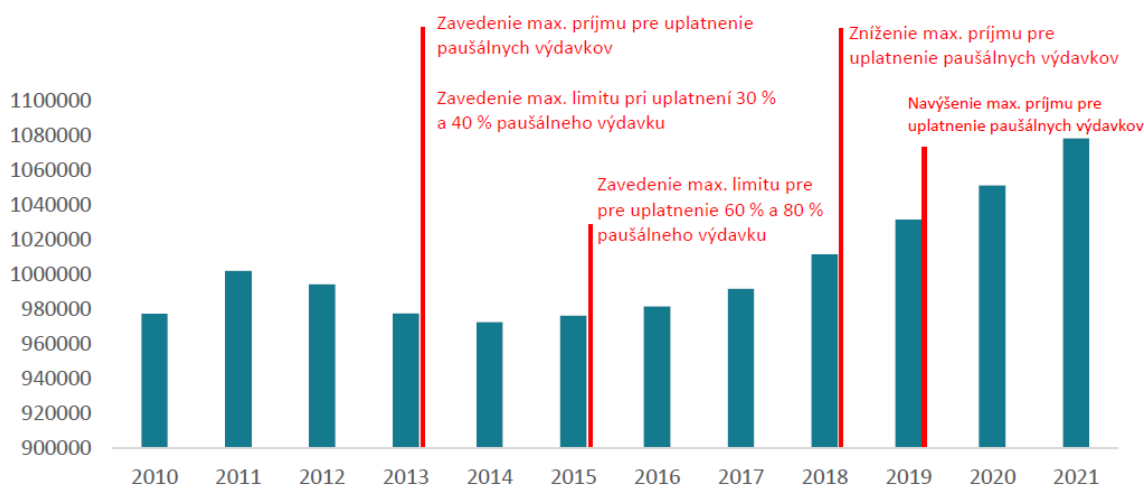
Tento materiál vzhľadom na enormnú obsiahlosť a komplexnosť danej problematiky obsahuje stručné zhrnutie nastavenia podnikateľského prostredia pre SZČO, ktorého súčasťou sú tiež živnostníci, resp. malé a stredné podniky. Obsahuje porovnanie niektorých vybraných aspektov, ako aj príklady dobrej praxe a návrhy na prijatie opatrení, po oboznámení sa s analýzami a po konzultáciách s SBA a SZZ. Na vývoj počtu SZČO má prijatá legislatíva kľúčový vplyv, preto si dovoľíme poukázať na počty SZČO v korelácii s prijatou legislatívou týkajúcou sa tejto skupiny osôb. Nižšie uvedené grafy ilustrujú vplyv legislatívy na počet SZČO v Česku a na Slovensku.

Graf 9: Vývoj počtu SZČO v podmienkach SR za obdobie 2010 – 2021, vrátane vplyvu najvýznamnejších legislatívnych zmien

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie SBA³⁶

Graf 10: Vývoj počtu SZČO v podmienkach ČR za obdobie 2010 – 2021, vrátane vplyvu najvýznamnejších legislatívnych zmien

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, vlastné spracovanie SBA³⁷

³⁶ Dostupné na: [Komparácia-paušálnych-výdavkov-SZČO-v-SR-a-ČR.pdf \(monitoringmsp.sk\)](#)

³⁷ Tamtiež.

Problém regulačného zaťaženia trápi väčšinu rozvinutých ekonomík. Prejavuje sa napríklad v podobe nárastu počtu výkazov, hlásení, ako aj rôznych obmedzení, sprísnení či zvyšovaní poplatkov, daní, odvodov a podobne. Výsledkom je, že sa zhoršuje pomer medzi tým, koľko času, energie a finančných prostriedkov vynakladajú podnikatelia na plnenie povinností voči štátu a koľko na zvyšovanie spokojnosti svojich zákazníkov a rozvoj svojho podnikania. Nárast regulačnej záťaže sa prejavuje zvýšením nákladov podnikov, poklesom ich produktivity a konkurencieschopnosti. To brzdí rozvoj domáceho podnikania a prílev zahraničných investícií, čo negatívne vplyva na zamestnanosť a rast miezd.

Najväčšie úspechy s riešením tohto problému zaznamenali štáty, ktoré sa rozhodli pre systémový prístup vo forme povinnej kvantifikácie vplyvov a následného cieľového znižovania regulačného zaťaženia voči ministerstvám a iným predkladateľom regulácií. Medzi takéto systémové riešenia patria princípy „one in – one out“, „one by one“, „one in – two out“, „one in – three out“ a iné. Podstatou týchto princíпов je to, že predkladatelia regulácií musia pri zvýšení regulačnej záťaže navrhnúť aj jej zníženie v stanovenej výške, či už rovnakej alebo v dvoj- až trojnásobnej. Medzi štáty, ktoré takýmito princípmi znížili či znižujú regulačnú záťaž, patria v rámci Európy napríklad *Spojené kráľovstvo*, *Nemecko*, *Rakúsko* či *Švédsko* a mimo Európy napríklad *USA* či *Kanada*. V *Rakúsku* takto znížili administratívne zaťaženie medzi rokmi 2006 až 2012 o 25 %. Podobný výsledok zaznamenali v tomto období aj v *Nemecku*. Vo *Spojenom Kráľovstve* dosiahli takto zníženie nákladov regulácií o 10 miliárd libier v období rokov 2010 až 2015. Princíp „one in – one out“ sa navyše stal oficiálnou súčasťou agendy lepšej regulácie Európskej komisie. Podľa neho by v budúcnosti každý legislatívny návrh, ktorý vytvára novú regulačnú záťaž, mal zároveň obsahovať zníženie záťaže na úrovni EÚ v tej istej oblasti politiky.³⁸

Okrem toho je potrebné poukázať v podmienkach SR aj na iné, už vo veľkej miere realizované opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia s pracovným názvom „*Kilečko*“, ktoré tiež pomohlo znížiť mieru nadmernej administratívnej regulácie pre podnikateľské subjekty.³⁹ Okrem toho je potrebné poukázať aj na vznik tzv. „klientskych centier“ ktoré tiež významnou mierou prispeli k uľahčeniu administratívneho styku občanov a podnikateľských subjektov.

Je nesporné, že presadzovanie nových legislatívnych návrhov s negatívnym dopadom na štátny rozpočet pri procese konsolidácie verejných financií bude problematické, domnievame sa však, že prijatie niektorých načrtnutých opatrení by v konečnom dôsledku nemuselo mať negatívne vplyvy, pričom by podporili rast a rozvoj podnikateľského prostredia, jeho atraktivitu a zároveň aj konkurencieschopnosť.

³⁸ Dostupné na: https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/k-jednotnej-metodiky/jed_metodika_aktualizacia_2021/odvodnenie-mh-sr-k-zavedeniu-principu-one-two-out.pdf

³⁹ Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/lex-korona-2020?csrt=7903932995745630790;>
<https://zlepsipodnikanie.mhsr.sk/balicky/>

Použité zdroje

1. Slovak Business Agency (SBA). Dostupné na: <https://www.sbagency.sk/>;
<https://www.sbagency.sk/analyzy-slovenskeho-podnikatelskeho-prostredia>
2. Slovenský živnostenský zväz (SSŽ). Dostupné na: <https://www.szz.sk/>
3. Analýza vybraných aspektov podnikania. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2020/05/Anal%C3%BDza-vybran%C3%BDch-aspektov-podnikania-SZ%C4%8CO-1.pdf>
4. Živnostenské podnikanie na Slovensku. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Zivnostenske-podnikanie-na-Slovensku-.pdf>
5. Stav a vývoj početnosti malých a stredných podnikov. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Vznik-a-zanik-malych-a-strednych-podnikov-na-Slovensku-v-roku-2022.pdf>
6. Správa NKÚ. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/d/nku/-ne-samostatne-zarobkovo-cinne-osoby-1>
7. Živnostenské podnikanie na Slovensku. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Zivnostenske-podnikanie-na-Slovensku-.pdf>
8. FinStat. Dostupné na: <https://finstat.sk/online-statistiky/statistika-poctu-vzniknutych-a-zaniknutych-firiem>
9. Samostatná zárobková činnosť. Dostupné na: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-intelligence/self-employment?year=2022&country=EU#3>
10. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027. Dostupné na: https://www.eurofondy.gov.sk/wp-content/uploads/2022/07/220713_SK_Partnersk%C3%A1-dohoda-SR_21_27_do-SFC.pdf
11. Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR 2021 – 2027. Dostupné na: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/Strategia-vyskumu-a-inovacii-pre-inteligentnu-specializaciju.pdf>
12. Porovnanie hraníc obratu na platenie DPH v krajinách EÚ a SR. Dostupné na <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/08/Porovnanie-hran%C3%ADc-obratu-na-platenie-DPH-v-krajin%C3%A1ch-E%C3%9A-a-SR-1.pdf>
13. Porovnanie osobitných režimov pre malé podniky v EÚ. Dostupné na: <https://staatenlos.ch/geld-ins-ausland-schaffen/vergleich-von-sonderregelungen-fur-kleinunternehmer-in-der-eu/>
14. Porovnanie podmienok podnikania v krajinách strednej Európy. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/10/Porovnanie-podmienok-podnikania-v-krajinach-strednej-Europy.pdf>
15. Komparácia paušálnych výdavkov. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/02/Kompar%C3%A1cia-pau%C5%A1%C3%A1lnych-v%C3%BDdavkov-SZ%C4%8CO-v-SR-a-%C4%8CR.pdf>
16. Rakúsko. Základný paušál. Dostupné na: <https://www.wko.at/steuern/basispauschalierung>
17. Slovinsko. Určenie spôsobu stanovenia základu dane. Dostupné na: https://www.fu.gov.si/en/business_events_businesses/determining_the_method_for_assessing_the_tax_base/
18. NBS. Ekonomický a menový vývoj jar 2023 (28. marec 2023). Dostupné na <https://nbs.sk/dokument/c2d01308-ee59-4632-b8a5-e252b60a4324/stiahnut?force=false>

19. Komparácia paušálnych výdavkov SZČO v SR a ČR. Dostupné na: <https://monitoringmsp.sk/wp-content/uploads/2023/02/Kompar%C3%A1cia-pau%C5%A1%C3%A1lnych-v%C3%BDdavkov-SZ%C4%8CO-v-SR-a-%C4%8CR.pdf>
20. SME. Paušálna daň zaniká (14. októbra 2003). Dostupné na: <https://www.sme.sk/c/1143649/pausalna-dan-zanika.html>
21. ČR. Finanční správa. <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>
22. Výskumná správa. Dostupné na: https://digicrossgen.fmuk.eu/wp-content/uploads/2023/01/SK_Vyskumna-sprava-k-1.-etape-riesenia-projektu.pdf
23. Slovenský živnostenský zväz. Dostupné na: <https://www.szz.sk/stanoviska-a-vyhlasenia-szz/610-na-slovensku-absentuje-urazove-poistenie-szco-ministerstvo-prace-v-tom-problem-nevidi.html>
24. Význam živnostenského podnikania pre ekonomiku a spoločnosť. Dostupné na: <https://www.szz.sk/stanoviska-a-vyhlasenia-szz/731-tlacova-sprava-vyznam-zivnostenskeho-podnikania-pre-ekonomiku-a-spolocnost.html>
25. https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/analyticke-centrum/k-jednotnej-metodike/jed_metodika_aktualizacia_2021/odovodnenie-mh-sr-k-zavedeniu-principu-one-two-out.pdf
26. <https://www.mhsr.sk/podnikatelske-prostredie/opatrenia-na-zlepsenie-podnikatelskeho-prostredia/lex-korona-2020?csrt=7903932995745630790>
27. Antibyrokratické balíčky. Dostupné na <https://zlepsipodnikanie.mhsr.sk/balicky/>
28. Legislatíva jednotlivých štátov uvedená v texte

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia materiálu

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

